

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos peit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

Nyilttér peit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, szeptember 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Arad város virillistái
- Nemzetiségi hang a Kossuth ünnepről és Justh Gyuláról.
- Autobusz sofför Arad város ellen.
- A kormány lemondása.
- Száz korona és ezer korona.
- Fabriczius Győző meghalt.
- Durrog a revolver . . .
- Aktuális tréfák.
- Virágh Lajos öngyilkossága.
- Tarkaságok.

A kormány lemondott.

Arad, szeptember 22.

Forduló pontjára jutott a tavasz óta, egyre több bizonytalansággal huzódó válság. A miniszteriumnak ma délben tartott tanácskozása elhatározta, hogy beadja lemondását, kérve az uralkodót, hogy szeptember 28-áig új kormányt nevezzen ki.

A kormány lemondása előrelátható volt. Az ideiglenes megbízatás végével, a melyet a Wekerle-kormány a nyári szünet előtt vállalt, kísérletet tettek arra, hogy a kibontakozást ennek elkerülésével valósítsák meg. De ha a kibontakozás a nyári szünet előtt, a koalíciós kormány első lemondásának idején nehéz volt, azt a bécsi körök most még inkább lehetetlenné tették. A magyar kivánságoknak teljesen merev, szinte durva megtagadása mellett fokozott áldozatokat követeltek a magyar kormány-

tól, delegációtól és képviselőháztól. A követelések teljesítését más esetben is nehéz lett volna a magyar kormánynak vállalnia, s egyszerűen képtelenség lett volna most, amikor az áldozatokért Bécs semminő gazdasági vagy nemzeti rekompenciációt nem volt hajlandó adni, s amikor a többség nagy része a bankkérdés miatt a végsőkig exponálta magát. Ebben a feszült helyzetben a kormánynak nem maradt egyéb tennivalója, minthogy lemondjon.

Es ezután? A kombinációk ösvénye talán sohase volt sűrűbb köddel belepve, mint most. Hogy Wekerle Sándor, akárcsak ideiglenesen, újra kormányt vállaljon, alig valószínű, bár a koronának bizonyára ez lesz a kívánsága. Más miniszterekből alakítandó koalíciós kormány nem képzelhető el. A koalíciót még a tavasszal agyonütötték, s mindaz, a mi a nyáron, a szövetségeit pártok egymás között való érintkezésében történt, csak teljesebbé tette a szakadást, az örökre való elválást. A fuzió eszméje bizonyára kísérteni fog, de az alig szervezhetne többséget a kibontakozáshoz, amint hogy csoda bűvészet kellene oly program kovácsolásához, amely Bécs igényének is megfelel és a többség, főként a bankügy miatt elkeseredettek elégtelenségét leszereli.

Maradna még valami: a többség

és a parlament nélkül való kormányzás. Minden megoldási mód közül ez lenne a legszerencsétlenebb. Először is vállalkozó kellene hozzá. Azok a politikusok, akikről, — jobbára a régi szabadelvű párt tagjai közül, — ezt az újsághírek föltették, vagy meg is jövendölték, siettek egész energiájukkal tiltakozni ez ellen. S ha vállalkozó lenne, a parlament nélkül való kormányzással a korona csak növelné a ma talán még kibékíthető ellenállást. S ha, a mult példája után, a nemzeti ellenállásnak nagy sikere nem lehet, most, az anneksziós költségek és egyéb milliók szükségének idején Bécsnek sincs annyi ideje a várakozásra, amennyit egy új nemzeti ellentállás, vagy legalább egy huzamos parlament nélküli kormányzás jelent.

A bizonytalanság teljes és kínos hatását növeli az a rövid idő, amely a megoldás terminusaként az előtérben áll. A kormány, a mai minisztertanács határozata szerint, szeptember 28-áig menni akar, tehát hat nap alatt meg kell lenni az új kormánynak, vagy legalább annak az egy férfinak, akit a korona a kabinet-alakításra kijelöl. A hat nap alatt azonban Bécsben is változásnak kell bekövetkezni, változtatni kell azon az elbizakodott, mit sem engedő állásponton, amelyet mindezideig — s most talán jobban, mint valaha — a magyar ügyekkel szemben tanusítottak.

Az utas.

Irta: Tömörkény István.

(Bormérő-szoba a városzéli utcában. Az ablakok befüggönyözve a nyárdélutáni nap elől. A seprűt padló fölloccsolva, a zöld asztalok letörülgetve, a gyufatartókban van gyufa. A sötétben tiszta poharak, üvegek, a boroskancsó fehér ruhával letakarva, a falakon a magyar királyok képei, Batthyány kivégzése, Petőfi halála, Kossuth gyászlapja fekete fátyolban. Nincsen vendég. Hajlítottáru, fejkötős ősz asszony az udvari ajtó küszöbén. Főtt kukoricát eszeget a porcellán-bögréből.)

Utas ember (lőhajtó ostorral a kezében, poros papucsban bejön a napról. Egy kicsit nem lát, aztán észreveszi az öreg asszonyt): Jó napot, anyám.

Az öreg asszony: Jó napot, fiam. (A bögrét leteszi.) Mi járatban?

Utas ember: Talán nincsen itthon a gazda?

Az öreg asszony: Nincsen fiam. Kint vannak a szőlőbe a lányommal . . . Mert a lányom a felesége . . . En vagyok most a hej-jöttes.

Utas: Ugy hát. Adjon hát anyám akkor egy félliter bort. Móg egy kutyaijlesztőt.

Az öreg asszony: (feláll, igen meghajlott, alig bírja a fejét emelni a háta miatt): Mit adjak, fiam? Mert nem jól hallok én már.

Utas: Talán nagyot hall?

Öreg asszony: Azt, azt... A nagyot möghallom, fiam.

Utas (kiáltva mondja): Félliter bort adjon, anyám, móg egy kutyaijlesztőt.

Öreg asszony: Talán tréfál velem, fiam? Öreg vagyok én már ahoz. Mi az a kutyaijlesztő?

Utas: Hát szódavíz. Attul ijed a kutya, ha a fejire spriccölnék vele.

Öreg asszony: Ugy hát? Nem értöttem móg. Hány éves maga?

Utas: Ötven löszök.

Öreg asszony: Hát persze. A fiatalok... Én már a nyolcvan körül. Hét unoka, móg három déd. Én már móg se értöm néha a maguk beszédit. Mindönt divatabbra beszélnek, mint régente... (Hallgat egy darabig.) Hát hidegen issza az italt? Mert akkor lemék a pincébe.

Utas: Hát inkább hidegön. Mert elég melegöm volt egész nap, anyám. Mert paprikát örlöttem én itt a gyárba.

Öreg asszony: Paprikát? Micsoda gyárba?

Utas: Hát itt a fűrés-gyárba.

Öreg asszony (fejcsóváiva halad az udvarajtó felé, hogy majd lemegy a pincébe, de a küszöbről visszafordul): Látom, hogy fiatal maga még, fiam. Furfangéroz egy öreg asszonyt. Hiszen ebbe a gyárba fát fűrészőlnek, nem paprikát örnek. (Lemegy.)

Utas (vállát vonogatja. Ránéz a Petőfi-képre s annak mondja): Öreg asszony, öreg

asszony. Már nem jól szolgál az esze. (Megtömi a pipáját s rágyújt a maga masinájával.)

Öreg asszony (hozza az italt. Mogorván szól): Itt van... A pincéből. Mert nem mindönki szereti a hidegöt... Az én időmbe még ez nem vót... Gyár se vót. Fűrészyárba nem örtek paprikát...

Utas: Hát pedig, anyám, most örlik. Nem magyar paprikát, anyám. Az más kérdés, anyám, az más kérdés. A magyar paprikát aki örli, abba nincsen benne a csomája.

Öreg asszony: Nincsen.

Utas: Magja sincsen.

Öreg asszony: Hát ez sincsen. A magja... Hát mér vóna benne a magja?

Utas: Nohát. Az erejit is kivágják belülle.

Öreg asszony: Ki hát! Hát mit akar maga? Maga nem tud a paprikáhon? Ugyan az én időmbe még csak a paraszti nép ötte. De most kivágják az erit.

Utas: Hát én is aztat beszélöm.

Öreg asszony: Hát akkor miket eszplikál itt a fűrészyárral? Fűrészpört csinál az, nem paprikát.

Utas (nevet): Jaj, anyám, az nem ugy van. Ez is öll. Van neki ojan gépje, csak ráveti a szijjat, aztán mén... De itt, tudja csak aztat a rác paprikát öllik. Én inoét alulról való vagyok, a rácook közül. Azoknak az köll, hogy benne lögyön az ereje, a magja, a csomája. De aztá három hatos lögyen egy liter. Hát ezt öllik.

Arad város virilistái.

A közgyűlés új tagjai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22

Az igazoló választmány három folytatolagos ülésben foglalkozott a legtöbb adófizetők lajstromában felvett adózók névsorával és megállapította, hogy kiket illet meg a jövő évre, adófizetése alapján, hely a törvényhatósági bizottságban. A felszólamlások tekintetbe vételével a választmány a következő hetvenegy adófizetőt iktatta be a virilisek névjegyzékébe:

*Gyóroki Andrási Károly 12374-72, Neuman Dániel 12342-60, id. Neuman Adolf 12342-60, Neuman Samu 12342-60, ifj. Neuman Adolf 12342-60, Neuman Alfréd 9256-95, Domány József 7755-70, *Eles Armin 7203-92, *Müller Gyula 7036—, Hermann Gyula 6450-49, *Neuman Károly dr. 6171-30, Bing Vilmos 5100-90, *Tedeschi Viktor 4605-80, Lengyel Manó 4067-79, *Hajós Arpád 3997-80, Gutzjahr Mihály 3842-17, Steiner Vilmos 3632-10, Kotsis Lajos 3513-86, Goldschmidt Miksa 3247-61, *Wadovszky Gusztáv 3170-68, *Bogdán Virgil dr. 3065-40, *Heitz Nándor dr. 2945—, *Rozsnyai József dr. 2934-34, Dengl Rezső 2840—, *Bolyos István 2838-30, Wittmann Károly 2774-12, Reinhart Gyula 2765-86, Reinhart Kálmán 2765-86, *Vajda István dr. 2743-82, *Fábry Sándor dr. (új) 2710-80, Weisz Márk 2631-77, *Schwartz Jenő dr. (új) 2620—, Tóth József 2597-63, Szalay Antal 2574-83, *Weisz Dávid 2566-91, Dengl Lajos 2495-40, *Funkelstein József (új) 2468-92, Bing János 2448-19, *Id. Kristyórány János 2391-10, *Adler Andor 2368-24, *Lukácsy Lajos 2340-62, Vass Mátyás (új) 2251-30, *Tagányi Sándor dr. 2231-86, Lengyel Tivadar 2205-62, *Reisinger Sándor 2171-74, Pick Ernő 2111-20, *Ottenberg Tivadar 2014, Gaál Ferenc 2009-05, Glück Zsigmond (új) 1899-95, *Robitsek Agost dr. 1897-42, *Heim Bertalan (új) 1875-12, *Fodor Zsigmond 1841-76, *Avarffy Géza 1804-12, *Vanitschek Ferenc (új) 1761-63, Darányi János 1751-21, *Reisinger Ferenc dr. 1711-30, Mairovitz Mór 1691-80, Schwarz Herman 1689-50, Schwarz Adolf 1689-50, Dobiasch József 1681-75, *Steiner Ferenc 1677-20, Freud Fülöp 1669-52, Hámori László dr. 1650-76, Kremmer Alajos 1647-25, *Czukur László 1603-70, *Opre Péter dr. 1551—, Heinrich Sándor 1515—, *Gutori Földes Kelemen (új) 1500—, Farkas Sándor (új) 1462-42, Braun Gusztáv 1441-70, Marek Samu (új) 1434-49.

Póttagok: Oravetz Miklós 1337-90, Ring Lajos 1324-70, Polónyi Ferenc 1304—, Lészai Sándor 1256-95, Steiner József 1255-55, May János 1220-30, Wolf Aladár Béla 1217-80,

Guttman Samu 1187-44, Turay András 1155-13, Lustig Andor 1102-87, Floresku György 1097-30, Scheiber Lajos 1091-27, Rónai János 1084—, Weil Alajos 1066-26, Hack Frigyes 1045-33.

A csillaggal jelöltek adóját, a törvény értelmében, kétszeresen számították.

Az összeállítás szerint a törvényhatóságnak új tagjai: Fábry Sándor dr., Funkelstein József, Schwartz Jenő dr., Vass Mátyás, Glück Zsigmond, Heim Bertalan, Vanitschek Ferenc, Földes Kelemen, Farkas Sándor, Marek Samu. Azonban ezek közül már többen ezelőtt is gyakorolták bizottsági tagságukat és csak a múlt esztendőben pihentették.

A névsorban öt oly névvel találkozunk, amelyeknek viselői nem veszik igénybe a legtöbb adófizetésből háramló jogokat és lemondanak arról, hogy ez alapon legyenek tagjai a törvényhatóságnak. Ezek: Heinrich Sándor, Darányi János dr. és Hámory László dr., akik a vármegye közgyűlésében ülnek, továbbá Ottenberg Tivadar és Tedeschi Viktor, akik választás utján bírnak szavazattal a törvényhatóságban. A lemondás után a póttagok közül ötten a rendes tagsági helyre hivatnak be és ily módon Oravetz Miklós, Ring Lajos, Polónyi Ferenc, Lészai Sándor és Steiner József tagjai lesznek a közgyűlésnek.

Nemzetiségi hang

a Kossuth-ünnepről és Justh Gyuláról.

Egy aradi román képviselő nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

A politikai világot még mindig erősen foglalkoztatja Justh Gyulának Tornyan, a magyarországi nemzetiségekről tett kijelentése. Megkérdeztük egy aradi román képviselőtől: milyen szemmel nézik Justh nemzetiségmentő törekvéseit a románok körében? Az illető képviselő egyuttal kiterjeszkedett nyilatkozatában az aradi Kossuth-ünnepre is és Kossuth Lajost a mostani nemzetiségi agitátorokkal próbálta összehasonlítani. Nyilatkozatának ezt a részét azzal a megjegyzéssel közöljük, hogy a képviselő ur érvelése helytelen, amikor a magyarság szabadságáért küzdő apostolról meg-

akarja állapítani, hogy ő is olyan agitátor volt, mint a mai nemzetiségi harcok vezetői. A két küzdelem nem hasonlítható össze és így a képviselő ur konzekvenciája téves.

Egyébként itt közöljük az említett nyilatkozatot:

— Hogy mit szövel Justh Gyula házel-nöknök nemzetiségi politikai tószájához? Azt, hogy pohárköszöntő volt és semmi egyéb. Még pedig a nemzetiségi agitátorok üdvözlőszó.

Soha a múlt vasárnapinál jobb alkalom a nagy elődök és a törpe epigonok közti óriási kaliber különbség megállapítására nem adódott.

A nagy elődök: Kossuth, Wesselényi, Széchenyi, Deák, Eötvös látnoki szemmel, ihletett elmével belelátta a magyar állam jövődjébe, átértették a korszellemet. Az utódok már egészen másként tesznek. Megjelennek Kossuth Lajos-nak, a minden idők egyik legnagyobb agitátorának szobra előtt tisztelni és ugyanaznap, majdnem ugyanazon lélegzettel amelylyel Kossuthot magasztalták, kénkőves gyalázást irányítanak más hazai nemzetiségek agitátoraira és irtó háborút hirdetnek ellenük.

Hisz' ezek, ha olvastak is valaha valami történelemfélért, nem értették és nem tanultak belőle semmit.

Mert, hogy is volt Kossuthal? Ő reá is kimondták a szentenciát a hatalom akkori gyakorlóit, hogy lehetetlenné kell tenni, mert „agitátor.”

És mert a hatalomnak mindig igazza kell hogy legyen, hát nem is osztrák, de hazai, magyar bíróság reásütötte, alkotmányos, „független” bírósági jogerős ítélettel, 1836-ban, hogy „láztás által a publicus status ellen nyilván felemelkedni bátorodott”, vagyis az akkori „állameszme” ellen „agitált” és 4 évi várfogságra érdemesítették.

Es ennek a martiromságnak glóriája volt Kossuth Lajos tüneményes pályafutásának talizmánja.

De ilyesmit epigonok átézni, megérteni nem tudnak. Ők még mindig holmi becsutlen népségnek tartják az agitátorokat, akárcsak néhai Metternich herceg uram, aki Kossuthra is reafogatta az ítélet indokolásában, hogy „cselekményének indoka mindennapi kenyérének megszerzése és a benne mások által táplált hiúság és elragadtatás” lett volna. De hát

Öreg asszony (megnyugodva): Lóhet... Az lóhet... Nem tudtam... Mán aztat hittem, hogy fufangóroz engem, öreg asszonyt... Mert most mindön divatabbra van válva...

Utas: Dehogy... Már mér?

Öreg asszony: Hát épen az... Utas létire...

Utas: Nono, anyám. Igaz, hogy most utas vagyok én ezön a tájon, de valamikor idevaló voltam én... Talán éppen ebben a házban laktam. (Gondolkozva néz körül. Nézi az udvart.) De alighanem csakugyan ez az. Csak-hogy akkor mintha kisebb lótt volna a ház, nagyobb az udvar.

Öreg asszony: Hát az, tudja, ugy van, hogy az uram bővített itten.

Utas: Hét maguké a ház?

Öreg asszony: Az... Olyan valami negyven éve körül.

Utas: Ugy, ugy. Valami negyven éve. Nem az öreg Kondás Fekete Sándortul vótték?

Öreg asszony: Hunnan tudja?

Utas: Hát hiszen az volt az én mostoha apám. Kögyetlen kemény természetű embör volt.

Öreg asszony: Verekedős. Istenkáromló. Alja-embör.

Utas: Hát az. Hát nem is álltam a kezcsujját. Utótt-vert. Ugyan kötőfékkel is. A csizmát kenyni való szalonabört vetötte elem étel gyanánt... Hiszi-e anyám?

Öreg asszony: Hát elhihetöm, ha mondja. Utas: Azért... Mert magának jogában van kételkedni, neköm mög jogom van beszélni.

Öreg asszony: Hát hiszen, ami azt illeti. Bár ugyan sok beszédnek sok az alja.

Utas: Nono. De azért igaz, hogy mikor egyszer borzasztó mögvert, elsöktém a háztul. Möntem, amerre láttam. Neki a világnak, mint a Döme kutyája. Aztán sohase találtak rám.

Öreg asszony: Talán nem is keresték.

Utas: Lóhet. De azért csak mögvagyok. Kiindultam. Verbászson fölfogadott egy lakatos inasnak. Az Isten áldja mög a haló porában is. Kitanultam a mestörségöt nálla, anyám. Most is lakatos vagyok én. De földem is van. Paprikát termelök. De van buzaöldem is. Nem sok, de éppen öleg. A csalárdommal munkáljuk.

Öreg asszony: Hát van csalárdja is?

Utas: Van. Adjon még egy félliter bort, ehöhön a kutyajesztöhön.

Öreg asszony: Hidegöt szeret? Mert akkor lemék a pincébe.

Utas: Hát!

Öreg asszony: Nono. Mert van aki nem szereti a hidegöt. Én mindig mög szoktam kérödni. Ugyan a vejem is.

(Elmegy a borért. Addig a vendég meredten bámul a padlóra. Néha a falakra tekint, amik közül negyven év előtt megszökött.)

Öreg asszony: No, ehol a bor. Hideg.

Utas: Hát majd fizetök is. Ez jó bor, mert muslinca van benne. Aszongyák, hogy a pancsolt borra nem mén a muslinca.

Öreg asszony: Arra nem. De azért lóhet ugy muslineát fogni, oszt készakarattal bele-tönni... Mert a világ fufangos. Mindig divatabbra válik... Mondom, hoztam föl a pincéből két fürt paprikát. En éhös vagyok. Nem várom már a vejeméket. Van jó pörkölt szalon-nánk — a magunk szalonnája, — aztán az éneköm öleg vacsorára.

Utas (gondolkozva néz az asszonyra): Én még ma nem öttem.

Öreg asszony: Nem-e? Tán mögcsömörlött?

Utas: Hát... igön is, nem is. Ugy volt, tudja, hogy hajnalban indultam. Mondom, ha ideérök, beadom a paprikát öletni, én mög elmögyök a lányomhoz.

Öreg asszony: Hát itt van a lánya a városon?

Utas: Hát... igön is, nem is... Haj, haj... Hát tudja, a lány bevágyakozott a városba a rokonhoz. Mert van itt rokon. Hát haragudtam. Mondom: ide elő a városba jó lösz löfrálni, ugy-e, de a paprikapalántát locsolni.

akkor mit kerestek ezek az emberek Kossuth Lajos szobránál?

Hogy Justh Gyula „egyik kézben pallós, másikban olaj-ág” védjeggyel szabadalmazandó nemzetiségi politikája nem új találmány, több mint bizonyos. Ugyanezt követte az osztrák a magyarral szemben azt, aki nemzetisége érdekeit feláldozva behódolt, olajággal simogatta, azt pedig, aki nemzetisége létfeltételeit a változó hatalmi igényeknek alárendelni vonakodott, üldözte. Régi politika ez, olyan, hogy már nem is politikus, aki erről a mechiavellistikus a—b—c ről azt hiszi, hogy — ő találta fel.

De hát fehér asztalnál, poharazás közben tett politikai kijelentések csakis uralkodói találmások alkalmából jönnek igazán komoly számba.

Az aradi „Tribuna” ma este megjelent számában vezető helyen foglalkozik Justh Gyulának Tornyán a nemzetiségi kérdéstről mondott beszédével. A lap „Justh ur kijelentései” címen többek közt ezeket írja:

Minden, ami Justh Gyula kijelentéseiben új és szimpátikus, az negatív és minden, ami benne pozitív, az nem szimpátikus. Sőt ellenkezőleg. Ami az előbbieket illeti, Justh eliteli Bánffy és a régi kormányokat, valamint a mai közigazgatást. Mindezt természetesen mi is osztjuk, de kérdezzük, mit ad ezekkel szemben pozitív ellenértékül? Talán csak nem azt az ígéretet, hogy képviselőinket izgatás címén kizárja a jövő parlamentjéből? Mert hiszen azt ajánlja, hogy akit egyszer izgatásért elítéltek, az örökre fosztassék meg politikai jogaitól. Már pedig a mai magyar bírósággal nagyon könnyen rá lehet süttetni mindenkire az izgatás bélyegét. Vagy pedig azt, hogy mialatt parolázik a román néppel, Lázár Zoárdot ajánlja nekik képviselőül? Mert ez Justh Gyula gyakorlata, a többi mind teoria. Reális koncessziókat, jogokat, nem ígér sehol. Az is érdekes, hogy a nemzetiségi pártokról sehol nem szólt, képviselőinkkel szóba nem állott. Hát hogyan álljunk szóba mi vele? Így Justh Gyula egész politikája csak félrevezetésnek látszik előttünk.

Subvenciót kérő románok. Bécsi távirat jelenti: Több osztrák klerikális lap azt a hírt közli, hogy a Budapesten tegnap Babes Emil vezetése alatt megalakult mérsékelt román párt titkos memorandumot intézett Kossuth Ferenc

nem tetszik. Hozzá is nyultam vagy néhány-szor. Akkor sirt.

Óreg asszony: Kiskorukba én is fenyitöttem a gyerekeket. De nagykorukba nem nyultam hozzájuk egy ujjal se.

Utaz: Ej, nem ért maga ahon!

Óreg asszony: En? En nem értök ahon? Mikor hét unoka mög három déd —

Utaz: Hát ha hetvenhét déd is, akkor se ért ahon.

Óreg asszony: Jól van no, jól van. Ha maga jobban tudja...

Utaz: Hát jobban. Hát hozzányultam. Az én véröm, én neveltem. De aztán bögött. Hát mondom, eredj. Vigyón az ördög. Hát vitte.

Óreg asszony: Vitte?

Utaz: Vitte, a fene teremti. Ma egy hete felöltözött, elgyütt hazulról ide. Már aszondta, hogy ide. Hát ma keresöm a rokonnál. A Csaba-utcába. A Csányi Illés. A Kis-Kopán Jánosnak a sógora. A disznóvágós, akit úgy is hívják, hogy Örmestör Jani, mert örmestör vót a Bosznia-ba. Hallhatta hírt.

Óreg asszony: Nem én.

Utaz: Nem?

Óreg asszony: Nem.

Utaz: Hát mindegy. Hát nincs ott a lány. Hírt se hallották. Nem is látták. No. Hát így van. Érti-e most már, anyám?

Óreg asszony: Hát értöm. Szép vót a lány?

kereskedelmi miniszterhez. A memorandumban kijelenti a párt, hogy hajlandó a mérsékelt román elemeket összegyűjteni, sőt a román vidékeken a függetlenségi párt érdekében agitálni is, ha a függetlenségi párt nagy összeget bocsát rendelkezésükre. A memorandum kiemeli, hogy igen nagy összegű pénzre van szükség, hogy az agitációt folytathassák, lapokat indítsanak és a választókerületekben is eredményeket érjenek el.

Autobusz sofför Arad város ellen.

A peresztes város. — Mi volt az autobusz sofför-sztrájk oka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

Arad város ma pörvesztes lett egy perben, amelyet egyik volt alkalmazottja, Lengyel Balázs autobusz sofför indított ellene, felmondás nélkül való elbocsátása miatt. A bíróság jogszolgáltatatlannak mondta ki a felmondás nélkül való elbocsátást és kötelezte a várost a követelt bér megfizetésére.

Még az autobusz sofförök sztrájkjának kitörése előtt történt, hogy Lengyel Balázs sofför a vasutállomástól egy autobusz-kocsit akart elindítani. A kocsin tartózkodott ez alkalommal Schillinger Andor, az autobusz vállalat volt pénztárosa is, aki a kalauzok dolgait szokta felülvizsgálni. Miután a kocsivezető késlekedett az elindítással, Schillinger odaszólt hozzá:

— Indulhatunk!

— Nem indulok, — válaszolt Lengyel.

— Miért nem?

— Csak akkor indulok, ha a kocsivezető adja meg a jelt a cseppetessel.

Az esetről Schillinger jelentést tett Szathmáry Károly üzemigazgatónak. Az üzemigazgató a panasz folytán engedelmesség címén azonnal elbocsátotta Lengyelt a szolgálatból. Lengyelről különben is azt hitték, hogy ő bujtogatja elégedetlenségre a sofföröket. Lengyel elbocsátása után az autobuszsofförök tényleg sztrájkba léptek.

Lengyel Balázs 14 napi felmondási időre járó bérért pert indított ügyvédje Szegő Hugó dr. útján a város, illetőleg az autobusz vállalat ellen. A vállalat azt vitatta, hogy a pénztáros,

Utaz: A valóságos hasadó hajnal. Olyan finom a képe, mint az özbör. A testállása akár az ünőszarvasé. Fényös vót annak a haja, nem köllött annak szépszagu olaj a hajába... Hűj, hűj... Az asszony. Az asszony! Mit szól majd az asszony?

Óreg asszony: Aztán maga csak itten ül?

Utaz: Hát itten ülök. Hát mit csináljak?

Óreg asszony: Abejött, hogy szaladna itt a rendőrséghön, oda alá mög a csöndérséghön. Hát hogy nem kurrentáltatja?

Utaz: Éa?

Óreg asszony: Nem is én.

Utaz: Kurrentáltassa a kurrentáló ménkü. Ha elmönt, mönnyön. Ha ennyire tartotta az apját, mönnyön. Jó kutya hazajár.

Óreg asszony: Az embör nem kutya.

Utaz: Kutya biz az. Az ilyen az kutya. Szökött disznó.

Óreg asszony: Ne kísértse az istent. Maga is szökött, fiam... Innen szökött a szülei házból.

Az utas összesöpri a pénzt, ami a koronából visszajárt. Megtörli a szemét s nagy sóhajjal szakad föl a melléből:

— Hát én is szöktem. Nem ver az isten bittal. Jó éjszakát.

Elmegy, behuzva maga után az ajtót. Az óreg asszony utána néz és csendesen motyogja:

— Az ur könyvében áll: megbüntetem az apák bünejit heted isiglen...

mint a sofför felebvalója, jogosítva volt a soffört utasítani.

Ma tárgyalta folytatólag az ügyet Babó Iván kir. járásbíró. Kihallgatták Szathmáry Károly üzemigazgatót is, aki előadta, hogy a szolgálati szabályzatban nincs ugyan benne, hogy a sofför engedelmességni tartozik a pénztárosnak, de mivel a felülvizsgálatok alkalmával ő a pénztárost is gyakran magával vitte, a személyzet feltehetette, hogy a pénztárosnak is engedelmességni tartozik.

A bíróság ezt az érvelést nem fogadta el, hanem helyt adott Lengyel Balázs keresetének és nemesak az általa követelt fizetés, hanem az összes perköltségek erejéig is elmarasztalta a várost.

Száz korona és ezer korona.

Érdekességek Hegyi Aranka sír- emléke körül.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 22.

Három évvel ezelőtt halt meg a valóban felejthetetlen emlékü nagy magyar operettművész: Hegyi Aranka. Az emléke felejthetetlen mindazok számára, akik gyönyörködtek művészetében, de a sírjáról künn a Kerepesi temetőben majdnem mindenki megfeledkezett. Még ma sincs sírja fölött síremlék, még csak egy egyszerű sírkő se. De most már nemsokáig marad jeletlen a Hegyi Aranka sírja, kerül fölébe sírkő, ha nem is valami diszes, impozáns. Mert ilyen síremlékre nincs pénz. A mai napig ugyanis összesen ezeregyszáz korona gyűlt össze a Hegyi Aranka síremlékére és ebből az összegből bizony csak egyszerű sírkövet emelhetnek a sírja fölé. Az Országos Színészegyesület központi irodája három év óta folytat gyűjtést és a legutóbbi napokig sikerült az irodának nagynehezen összegyűjteni erre a célra — száz koronát. Budapest és az egész ország színházi közönsége, a pesti színházak és a vidéki színházak tagjai három év alatt összesen 100, azaz száz koronát adományoztak Hegyi Aranka síremlékére.

A begyűlt összeg másik, tekintélyesebb részét, az ezer koronát egy ember: Károlyi Antal gróf küldte be a Színészegyesület pénztárába. Ennek az ezer koronának nagyon furcsa a története. Amikor Hegyi Aranka meghalt és a Népszínház előcsarnokából nagy gyászompával eltemették, szegény Vidor Pál, az akkori népszínházi igazgató, bucsuztatta el a művésznőt, akit nemsokára követett a halálba. Három nappal a temetés után egy ezerkoronás pénztalványt és egy levelet kapott Vidor Pál. Az ezerkorona küldője: Károlyi Antal gróf azt írta a levélben, hogy ő régi és hűséges tisztelője volt Hegyi Arankának és művészetének és ezért siet ezt az összeget elküldeni a fölállítandó síremlékére. Vidor Pál az ezerkoronát másnap — visszaküldte a grófnak. Egy udvarias levelet mellékelte hozzá, udvarias és büszke levelet. Azt írta benne, hogy nem fogadhatja el az adományt, köszönettel visszautasítja, mert Hegyi Arankának, aki a színészet és első sorban a Népszínház volt, a magyar színészet és a Népszínház igazgatósága fog diszes síremléket állítani a saját erejéből...

Három év mult el azóta és a színészet, a „saját erejéből” összegyűjtött Hegyi Aranka síremlékére egyszáz koronát. Ha most Károlyi Antal gróf el nem küldte volna a Színészegyesületnek a három év előtt büszkén visszautasított ezer koronát, talán sohase lett volna Hegyi Arankának síremléke. Most lesz. Mint a Színészegyesület irodája ma jelenti: „a most már együtt levő 1100 koronából, ha nem is a nagy művésznőhöz méltó, de legalább olyan síremléket emelhetnek, amely az elfeledéstől megmenti nevét és a sírhoz elzárandó utódoknak megmutatja a helyet, ahol az egykor ünnepeit nagy művésznő alussza örök álmát.” Mert írni. azt tudnak a színészek...

A kormány lemondása.

Wekerle Sándor miniszterelnök a mai minisztertanácson beszámolt bécsi audienciája eredményéről és előterjesztette újabb kibontakozási tervezetét. Kossuth Ferenc nem járult hozzá Wekerle propositióihoz és így, miután a kormány kebelében a kibontakozás módozatait illetőleg nincs meg az összhang, — a kormány elhatározta lemondását. Formális okok miatt Wekerle a lemondást csak a hét végén nyújtja be a királynak, akitől egyuttal azt is kérni fogja, hogy a lehető legrövidebb időn belül új kormányt nevezzen ki.

A kormány lemondása, bár annak szeptember 28-áig, a Ház összeüléseiig meg kellett történni, váratlanul jött. Sokan voltak, akik még az utolsó percben is bíztak valami megegyezésben, míg most kitűnt, hogy emegyezésre még reménység sincs, mert különben a kormány 28-ig várt volna a lemondással. De a helyzet tarthatatlannak bizonyult és kivezető út még a kormány lemondása után sem látszik sehol.

A nevezetes politikai eseményről itt következnek tudósítók jelentései:

A minisztertanács előtt.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel Bécsből visszérkezett Budapestre és néhány órával később már minisztertanácsai elé terjesztette két napos bécsi tanácskozásainak eredményét. A kereskedelmi miniszterium tanácsstermében délelőtt tizenegy órakor kezdődött ez a nevezetes minisztertanács, amely elé rendkívüli érdeklődéssel nézett az egész politikai világ. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter már 10 óra után miniszteriumában volt, ahova fél óra alatt az összes miniszterek megérkeztek. A minisztertanács jegyzőkönyvét Márffy Albin miniszterelnökségi államtitkár vezette.

A minisztertanács ideje alatt a kereskedelmi miniszterium előtt az újságírók és képviselők nagy csoportja vitatta a helyzetet, amelyről a legkülönbözőbb és legellentmondóbb hírek kerültek forgalomba. A kormányhoz és különösen Wekerle Sándorhoz közelálló körökben, a miniszterelnök két napos bécsi tárgyalásából már a helyzet javulását következtették és mutattak arra, hogy Wekerle tárgyalásai már érdemben foglalkoztak a magyar válsággal, illetőleg a katonai kérdések megoldásával és a készfizetések fölvetelével.

Ezzel a hírrel szemben Kossuth Ferenc környezetéből azt hangsúlyozták a minisztertanács előtt, hogy a minisztertanácsnak csak az lehet a feladata, hogy a miniszterelnök bécsi tárgyalásai alapján megállapítsa, lehet-e új bázist találni a kibontakozásra, vagy sem, miután pedig az eddigi hírek azt mutatják, hogy olyan engedmények, amelyek a függetlenségi párt szempontjából elfogadhatók a kibontakozás alapjául, nem érhetőek el, Kossuth Ferenc és a függetlenségi párt a konzekvenciákat levonva ellenzékbe fog menni.

Ilyen homlokegyenest ellenkező hírek előzték meg a mai minisztertanácsot. A minisztertanácsban az ülés folyama alatt a kiszivárgó hírek szerint, Wekerle Sándor miniszterelnök részletes jelentést tett a bécsi tárgyalásokról és királyi audienciájáról. Előadásának legkiemelkedőbb része a beavatottak szerint az volt, hogy a király ismét Wekerle Sándort bizta

meg a kibontakozási tárgyalások folytatásával és hogy Bécsben nagy sulyt fektetnek arra, hogy a tárgyalások kellő körültekintéssel és alapossággal folytattassanak.

A Justh csoport azonban tiltakozik az ellen, hogy Wekerle Sándor vezesse tovább is a kibontakozási akciót, mert nem hajlandó elfogadni olyan megoldási módot, amely az önálló jegybanknak 1911-re való fölállítását bármilyen módon elkerülni akarná. A királynak azt az álláspontját, hogy a paktum haladéktalan megvalósítását kívánja, ez a csoport helyesli, azonban emellett ragaszkodik az önálló bank fölállításához.

Vörös László — Kossuthnál.

A minisztertanács előtt érdekes látogatója volt a kereskedelmi miniszteriumnak. Megjelent Vörös László, a Fejérváry-kormány minisztere és hosszasan tárgyalt Kossuth Ferencel. A látogatás nagy szenzációt keltett politikai körökben, utóbb azonban az a hír terjedt el, hogy Vörös László vicinális ügyek miatt jött a miniszteriumba.

A minisztertanács.

Félhivatalosan jelentik:

Ma délelőtt 11 órakor Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével a kereskedelmi miniszteriumban minisztertanács kezdődött, melyen a kormány valamennyi tagja megjelent. Tanácskozás közben sürgősen elhiyták családi ügyben Günther Antal igazságügyminisztert, aki kénytelen volt a minisztertanácsból eltávolítani. A minisztertanácsban Wekerle miniszterelnök tájékoztatta minisztertanácsait bécsi kihallgatásáról és az osztrák kormányval folytatott tárgyalásokról.

A minisztertanács előtt Apponyi Albert gróf fölkereste Kossuth Ferencet, akivel félóra hosszat tanácskozott.

A kormány lemondott.

A minisztertanács ideje alatt nagy csoportokban verődtek össze képviselők, újságírók, politikusok és izgatottan várták a minisztertanács végét. Elsőnek Günther Antal igazságügyminiszter hagyta el a tanácskozási termet. Felesége súlyos beteg és mivel állapota hirtelen rosszra fordult, hazahívták.

Amint a többi miniszterek is távoztak, a képviselők és újságírók siettek őket kérdéseikkel elhalmozni.

— *Lemondtunk.* — hangzott valamennyi válasza.

Valaki egyenesen *Andrássy* grófhhoz fordult:

— Hideg van, ugye kegyelmes uram?

— Igen, hideg van ide lent is, odafent is.

Valamennyi miniszter külön-külön is megerősítette azt a hirt, hogy a kormány lemondott.

A mai minisztertanácsról a következő jelentést adták ki:

A mai minisztertanácsban elsősorban elintézték a sürgős folyó ügyeket, majd rátértek a politikai helyzet megvitatására. Ennek folyamán arra kérték, illetőleg hatalmazták fel a miniszterelnököt, hogy valamint eddig is tette, továbbra is a legsürgősebben szorgalmazza a felségnek azt, hogy szeptember

28-ika előtt, a magyar válság tekintetében egy, vagy más irányban a végleges döntés bekövetkezzék, minthogy lehetetlen volna, hogy a jelen kormány a mostani helyzetben helyzetben tovább is megmaradhasson helyén.

Mikor valamennyi miniszter eltávozott már, csak Wekerle maradt még ott, egy újságíró által hozzántézett kérdésre ezeket mondotta:

— Minthogy a helyzet teljesen reménytelen és a kibontakozásra semmi kilátás nincs, elhatároztuk, hogy lemondunk. Remélem, hogy szeptember 28-án már új kormány fungál a parlamentben.

A lemondás okai és következménye.

Kiszivárgó hírek szerint Kossuth Ferenc kijelentette, hogy Wekerle kibontakozási tervét nem fogadja el s ez volt az oka annak, hogy a minisztertanács már ma elhatározta lemondását. Az elhatározásra nagy befolyással volt Justh Gyula képviselőházi elnök állásfoglalása, amelynek értelmében úgy határoztak, hogy a szeptember 28-án összeülő Házban szavazással fogják provokálni a képviselőház állásfoglalását a bankkérdésben.

Az újságírók ama kérdésére, mi lesz most? *Andrássy* azt felelte:

— *Nem tudom. Mi lemondtunk.*

Wekerle holnap, esetleg pénteken viszi magával Bécsbe a kormány lemondását. Politikusok azt hiszik, hogy a király újból a mostani kormányt nevezi ki és megbizsa a paktum végrehajtásával. A „Magyarország” arról értesül, hogy a kormány tagjai a mai körülmények között nem hajlandók az ügyek továbbvitelére vállalkozni.

Éjjel jelenti tudósítók:

A mai minisztertanács rövid lefolyású volt, miután a miniszterek előbb egy előzetes értekezletet tartottak egymás között. A minisztertanácsban egyhangulag elhatározták a kormány lemondását, de magát a lemondási okmányt csak egy legközelebb, — pénteken, vagy szombaton — tartandó minisztertanácsban fogják formálisan aláírni. A halasztás oka nem politikai természetű.

A minisztertanácsban történt eseményekről természetesen csak nagyon kevés pozitív hírszivárgott ki, ennél fogva a legellentétebb híresztelések keltek szárnyra. Egyik félhivatalos például azt jelentette, hogy a lemondás már formálisan is megtörtént, a másik pedig azt írta, a kormány fel fogja kérni a királyt, hogy a válságban szeptember 28-áig, a Ház összeüléseiig hozza meg döntését.

A kormány tagjai a legközelebbi minisztertanácsban fogják aláírni a lemondási okmányt, amelyet Wekerle szombaton, vagy vasárnap fog Bécsben átnyújtani a felségnek. Szeptember 27-én, a Ház összeülése előtt valónapon, a parlament összes pártjai értekezletet fognak tartani. A függetlenségi párt értekezletén Kossuth Ferenc, az alkotmánypártén Wekerle Sándor fog jelentést tenni a helyzetről.

A lemondás hatása a tőrsdén.

A legutóbbi napok eseményei és különösen a mai események hatása, erősen meglátszott a tőrsdei forgalomban is. Az irányzat kedvetlen és lanyha volt. A piacon ma, még az utóbbi napokban nagyon keresett értékek is, árhasnyatlást szenvedtek.

A pártkörök hangulata.

A pártkörök, dacára a mai minisztertanács elhatározatnak, majdnem teljesen üresek voltak.

A függetlenségi pártkörben alig 30-40 képviselő volt jelen. Ezek is legnagyobb részben a bankesoport hívei. Justh hívei a kabinet lemondását természetesnek tartják. A megoldást nem tartják másképp lehetőnek, minthogy a kormány tagjai a párt követeléseinek eleget tesznek. A pártkörben jelenlevő ama képviselők, akik Kossuthnak személyes hívei, Mezöfy államtitkár, és még 3-4 képviselő, nem is vettek részt a vitában, úgy, hogy az teljesen a Justh-csoport tagjai között folyt.

A bankosok a kabinet lemondásának okát a tornyai eseményekben keresik. Ha a lemondással a megoldást elodáznák akképen, hogy a Házat elnapolják, ez esetben — a bankos csoport tagjai szerint, — a kormány lemondása felett nagy vitát provokálnának, hogy így kényszerítsék a királyt a döntésre. A vitában 30-40 képviselő is részt venne.

Azt a hirt, mintha ma végleges szakítás következett volna be Kossuth, Andrássy és Wekerle között, a Justh-csoport tagjai fenntartották.

Az alkotmánypártkörben ellenben valótlannak mondták. Ma, — mondták az alkotmánypártiak — nem volt a miniszterek között semmiféle vita és így nem is történhetett meg, hogy Kossuth ellentétes álláspontot foglalhatott volna el. A kabinet lemondását — mondták — Wekerle még a képviselőház legutolsó ülésén bejelentette, az történt most meg.

Az alkotmánypártkörben megjelent képviselők nagyon súlyosnak látják a helyzetet. Kolportálták a pártkörben egy bécsi politikuskának állítólagos kijelentését. E szerint az kijelentette volna: *addig sem Magyarországon, sem Ausztriában nem lesz rend, míg oktrojja nem fognak rendet teremteni.* Általános volt a vélemény, hogy az ország rendkívül súlyos napok előtt áll. A válság okát egyrészt az osztrák politikai körök magatartásában, másrészt a Justh-csoport agitációjában látják.

A király nem fogadja el a lemondást.

Jól értesült bécsi forrásból a következőket jelentik: A király most azon az állásponton áll, hogy követeli a koalíciótól a paktum teljesítését, még pedig nemcsak a választójogi reformnak megvalósítását, hanem a fölmerült rendkívüli közös költségnek és kiadásnak vállalását is. A katonai kérdés ugyan ki volt kapcsolva a paktumból, de a koalíciós kormány kötelezte magát a rendkívüli és sürgős szükségletek kielégítésére. Es ilyenül jelentkezett az annexió kimondása és az ezzel kapcsolatos intézkedéseknek egész sorozata. A királynak tehát az a fölfogása, hogy ezeket a kiadásokat a koalíció el nem utasíthatja magától. Más egyéb követelését a hadügyi kormányának redukálni lehet a normális költségvetés és az ennek keretében szokásos emelkedés színvonalára. De az annexió költségeit teljesíteni kell.

Ez lévén a király fölfogása, a koalíciós kormány fölötté kényes helyzetbe jut. Igen bizalmas uton Bécsből azt a hirt közlik, hogy a kormány hiába adta be lemondását: *a király nem fogja elfogadni.* A király nem hajlandó kormányát elbocsátani *mindaddig, míg a paktum föltételeit nem teljesíti.* Ha ez igaz: akkor ez arra vall, hogy öfelsége az elmúlt három hónap alatt eltért attól a fölfogástól, a melyet a kormány júniusi lemondásakor követett. Akkor ugyanis a király elfogadta a Wekerle-kormány lemondását és a többi között Lukács László utján is kereste a válság megoldását. Ugy látszik, a Lukács-féle kísérlet kudarcos idézte elő ezt a változást.

A bankesoport magatartása.

A bankos csoport egyik erősen szereplő előkező tagja, aki részt vett a tornyai tanácskozásban, ma este ezt mondotta egy fővárosi hírlapírónak:

— Ne higgye, hogy a bankesoport csupán husz-harminc tagból áll, amiképen híresztelik. A mi tornyai tanácskozásunkban negyvenegy ember vett részt. Valamennyi nagyon jól tudta, hogy Tornyan politikai demonstráció készül. Egyikünkön sem szabad föltenni, hogy léhán, könnyelműen járunk el. Mi valamennyien ki fogunk tartani a hareban és még a legpesszimisztikusabb számítás szerint is legfőlebb ha néhány ember, mondjuk négy-öt, válik el tőlünk, de viszont sokan vannak bankosok, akik nem jöhettek el. Ezek számát harminc-negyvenre becsülöm, úgy, hogy legalább nyolevanra rug a bankosok száma, de hogyha minden eshetőségre gondolok, akkor hatvan ember föltétlenül bizonyosan kitart a bankküzdelem mellett. Ha törésre kerülne a dolog, ennyi ember is teljesen elég egy sikeres obstrukcióra. Én nem hiszem, hogy Kossuth Ferenc ellenünk lesz, de ha mégis megtörténék, akkor nem bír velünk Kossuth és semmiféle más kormány sem. Esetleges új választástól sem félünk, mert ha Justhtal a választók elé lépünk, legalább a fele csoportunknak mégis bejön az új Házba.

Fabriczius Győző meghalt.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 22.

Fabriczius Győző vezérőrnagy ma reggel Budapesten meghalt. Egy, az események kavargó örvényéből történelmi nevezetességre jutott katona teteme fölött zárul be a koporsó födele. A magyar alkotmánynak fegyverrel való üldözése, a képviselőháznak erőszakos szétverése foglaltatik a Fabriczius névben. Ötvenöt éves volt. Kartársai azt beszélnek róla, hogy vitéz katona volt. Jó pajtás volt s humánus alárendeltjeivel szemben. Most, ravatalánál állva, inkább emeljük ki a jót s nemzete ellen való cselekedetét átengedjük a történelemnek, amely hivatta van, hogy cselekedeteiről bírálatot mondjon és sorakoztassa az enyhítő körülményeket, amelyek őt, a katonát, a felsőbb parancsnak engedelmségre kötelezett végrehajtóját, érdeme szerint állítsa a jövő nemzedék elé.

De maga a tény, amelynek eszköze volt, a maga borzalmasságával örökéletű s biztosítja a halhatatlanságot az ő nevének is, ha halhatatlanság illeti meg azt, aki Diana templomát felgyújtotta.

Fabriczius, akit idegbaj gyötört már régen, 55 éves volt. Nemrégén szabadságolták, épen súlyos idegbaja miatt. Pozsonyból, ahol előbb állomáshelye volt, Kaltleitengebenbe vonult gyógyulást keresni. Onnét került aztán Budapestre, a Ringer-féle szanatóriumba, a hol ma reggel meghalt. Agyszélhűdés érte már tegnap este, amely az éj folyamán kétszer megisméltődött, oly erősen, hogy a leggondosabb kezelés sem menthette meg.

A királyt Fabriczius elhunytáról táviratban értesítették. A hadtestparancsnokság intézkedett Fabriczius temetéséről. Valószínű, hogy elszállítják Budapestre.

TANÜGY.

(—) Az állami tanítóképző intézet 40 növendéke Leng Mihály igazgató és Marcellly Kornél tanár vezetése alatt tanulmányi kirándulásra ment a Balaton mellé. A szórakoztató kirándulásról 28 án érkeznek haza.

Aktuális tréfák.

— Fővárosi levél. —

(A helyzet borus.) Wekerle napok óta Bécsben tárgyal és e tárgyalásokról ország-világ tudja, hogy talán messzi jövő politikájának sorsa fordul meg rajtuk. Nem esuda, ha résen vannak az újságírók és éjjel-nappal kerülgetik Wekerlét, hogy nyilatkozatot csikarjanak ki tőle. Rettentő nagy feladat ez, nehezebb egy észsaksarki expedíciónál, mert itt legalább a sark elérésének reménye kecsegtet. Wekerlét még elérni is nehéz, hát még a száját megnyitni, akárcsak egy semmitmondó nyilatkozatra. Az ostrom mégis olyan intenzív, hogy olykor Wekerle is beleesik a kifeszített hálóba. Budapesten könnyű helyzete van. Itt, ha mint miniszterelnököt keresik, akkor, mint pénzügyminiszter van sürgősen elfoglalva, ha a pénzügyminiszteriumban akarnak hozzájutni, akkor meg a parlamentbe utasítja a szerencsétlen jelentkezőt a kitűnően beidomított titkár. Bécsben mégis nehezebb a menekvés. A minap a Magyar Házban egész sereg újságíró várakozott az audienciáról jövő miniszterelnökre. Mikor Wekerle megjelent az előcsarnokban, egyik nagy bécsi lap munkatársa hozzálépett és többek között ezt a sablonos kérdést intézte hozzá:

— Milyennek látja Excellenciád e pillanatban a helyzetet?

Wekerle kitekintett az égre és mosolyogva válaszolt:

— E pillanatban bizonytalan a helyzet, de inkább derültnek mondható.

Az újságíró megköszönte a szokatlanul kimerítő fölvilágosítást és másnap az előkelő bécsi lapban a következő sorok jelentek meg:

— Wekerle, a helyzetet határozottan borusnak látja.

Az újságíró újra összetalálkozott a miniszterelnökkel és feltette neki a stereotip kérdést:

— Milyennek látja Excellenciád e pillanatban a helyzetet?

Wekerle arcán szétterpedt a hagyományos széles mosoly és minden gondolkodás nélkül így válaszolt:

— Hát kérem, ebben a pillanatban a helyzetet mulatságosnak találom. De tíz perccel ezelőtt még határozottan borus volt.

— Hogy érti ezt Excellenciád?

— Az ön lapjából voltam szerencsés olvasni. Tisztelt kollégáink leforrázva távozott és a helyzetet most már még határozottabban borusnak találta.

(Az ellenzéki kenyér.) Általánosan föltűnt, hogy az aradi szoberavatásnál résztvevő függetlenségi küldöttségben megjelent Molnár Jenő is, a szentesi követ, aki tudvalevőleg a balpárthoz tartozik. Egy kormánypárti képviselőtársa kíváncsian meginterjuvotta:

— Ugy nézem, Jenő, megint a kormánypárt-hoz dörgölődszöl.

— Soha én, testvér! — válaszolt Molnár jó szentesi magyarsággal — ehhez a mostanihoz soha. Hanem ahhoz, amelyik majd ezután következik.

— Hogy érted ezt, Jenő? — faggatta tovább a kormánypárti honatya.

— Hát csak úgy, komám, hogy Justhék most ellenzékte meennek és nem adok neki egy eszteudót, már övök a kormány. A balpárt is előbb-utóbb odaérne, de azt mégis nehéz kivárni. Aztán meg, tudod, keserű kenyér az ellenzéki kenyér, de azért tudja a fene, abból is csak jobb a nagyobb karéj.

(Az összeférhetetlen Simkó.) A derék és mulatságos Simkót köztudomás szerint kinovették tanárnak és az új hivattalal nem fér össze a kép-

viselőség. Egészen természetesnek tartotta tehát mindenki, hogy Simkó, ha előbb nem, de legalább a tanév elején leszi a mandátumát. De a lemondás máig sem történt meg és a napokban már az összeférhetlenségi bizottság előtt kell számolnia Simkónak a makacs bigámiáért. Egy honatya megkérdezte tőle, miért nem szabadítja ki magát ebből a kínos helyzetből.

— Nem lehet, barátom, a feleségem agyonüt, ha lemondok a mandátumról. Amióta hazahoztam a tanári kinevezést, állandóan válópörrel fenyeget.

— Hiszen, ugy tudom, hogy a feleséged járta ki számodra a tanárságot.

— Igen, — telelt Simkó jámboran, de ő nem ezt a tanárságot járta ki.

— Hát melyiket?

— Ejnye, még kérdezed is? Az egyetemi tanárságot.

(Politika a fürdőkádban.) Egy budapesti újságíró a Lukács-fürdő gőzfürdőjében találkozott Kristóffy Józseffel, akit, válságok évadján, nemzetriasztásra idéznek a politika spiritisztái. A volt belügyminiszter elmondotta, hogy őt megint kiöltöztették fenyegető rémnek, pedig kisebb gondja is nagyobb a hatalomrajutásánál.

— Hopp! — mondotta Kristóffy, mégis van valami szerepem. A Lukács-fürdőbe járok, mint annyi sok polgártársam. S miután most valószínűleg az udvar is a Lukács-fürdőhöz folyamodik, talán itt összetalálkozunk az udvar férfaiival.

Virágh Lajos öngyilkossága.

A katasztrófa okai. — Bűnvizsgálat az uzsorás ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

Virágh Lajos aradi városi főmérnök fia, Virágh Lajos huszárfőhadnagy öngyilkossága általános föltűnést keltett. Ma olyan hírek érkeztek Aradra, hogy a fiatal tisztet nemcsak a megvádolt uzsorás szorongatta, hanem kártyaadósságai is. Az uzsorással való összeköttetésnek az volt az első következménye, hogy az elegáns garzonlakást fölmondotta és az Erzsébet királyné-szállóba költözött. Ez augusztus harmincegyedikén történt. Ettől a perotól fogva folyton súlyos anyagi zavarral küzdött Virágh Lajos, akinek a hirtelen fölszaporodott adóssága valósággal elviselhetetlenné tette az életét. Hogy mekkora összeggel tartozott az uzsorásnak, aki arról hirhedt, hogy három különböző helyen is van lakása az áldozatok megkopasztására, nem tudni: azonban arról a főhadnagy följegyzései tanuskodnak, hogy az utóbbi időben már a teljes fizetése sem volt elegendő a kamatok fedezésére. Az uzsorás valósággal fojtogatta áldozatát. Pedig nem lehetett túlnagy az összeg, amelyet az uzsorás a megszorult főhadnagynak apránként adogatott.

Készülődés a halálra.

A mint később kiderült, Virágh a tegnapi délelőttöt együtt töltötte egyik ismerősével s csak délelőtt vált el tőle. De akkor már az öngyilkosság gondolatával foglalkozott.

— Ha atyám nem küld ma táviratilag pénzt, legalább ezerkétszáz koronát, akkor főbe kell magam lőnom, — mondotta ennek az ismerősének és hozzátette még:

— Kártyaadósságom van s azt kell megfizetnem.

Beavatottak tudják azonban, hogy nem kártyaadósságra, hanem az uzsorásnak fizetendő kamatra kellett volna a pénz.

Elmult közben dél is és a főhadnagy szorongó szívvel várta, mit felelnek neki hazulról, s hová táviratot küldött. Nem lehetett azonban

valami nagy bizalma ahhoz, hogy otthonról küldenek neki pénzt s ennek az aggodalmának kifejezést is adott, mert azt mondotta a szálló egyik alkalmazottjának, alig hiszi, hogy szüleit a távirat otthon éri.

Igy is történt. Virágh Lajos a szállóbeli lakásán hiába várta a pénz megérkezését és a mikor látta, hogy egy órakor sem jelentkezik a megváltó táviratkézből, hozzáfogott a rettenetes munkához.

A jólelkű barátó.

De nemcsak az uzsorások voltak a közvetlen okozói a huszárfőhadnagy halálának. Virágh tényleg kártyázott is, kevés szerencsével s hogy kártyaadósságait kifizethesse, gyakran fordult uzsorásokhoz. Mindenfelé járt, hogy pénzt szerezzen, de nem tudott kapni. Az utóbbi napokban a kártyába is, mint utolsó szalmaszála kapaszkodott bele, azt hitte, megsegíti a szerencse, de hiába volt már minden. Volt egy barátja, N. G. kabarészinész, annak többször mondotta az utolsó napokban:

— Számomra nincs más hátra, mint a halál. En megölöm magam.

A leány faggatni kezdte, miért — s a főhadnagy elmondotta, hogy olyan anyagi zavarokba jutott, amelyből nincs már menekvés. Tegnap reggel kilenc óráig is együtt volt a leánnyal, akinek elbeszélte, hogy estig ezerkétszázhatvan korona kártyaadósságot kell kifizetnie. A leánynak volt ezer koronája otthon. Azt mondta a főhadnagynak:

— Én adok neked kölcsön ezer koronát, fizesd ki. Elfogadhatod bátran a pénzt, hiszen ha a szüleidnek megírod a dolgot, azok rögtön elküldik az összeget.

A főhadnagy nem akarta elfogadni a kölcsönt. A leány azonban nagyon kérte, hogy fogadja el a pénzt s Virágh akkor megígérte neki, hogy délután majd telefonál neki egy Erzsébet-köruti kávéházba s találkozni. A leány megnyugodva ment el s délután három órakor egy barátjával beült a kávéházba. Várta, hogy Virágh telefonáljon neki, de már elmúlt négy óra is s a főhadnagy nem jelentkezett. Odament a telefonhoz, felhívta a szállót s akkor tudta meg, amit az esti lapokból is olvasott, hogy Virágh már végzett az életével: agyonlőtte magát.

Valószínű, hogy az az ezer korona már nem is mentette volna meg a szerencsétlen fiatal embert. Sokkal súlyosabb adósságai voltak, semhogy azokból ki tudott volna menekülni. Kétségbeesésében, elkeseredésében nem látott más utat maga előtt, mint a halált.

Beszélgetés az énekesnővel.

Azt a jelenetet, amikor N. G. énekesnő ezer koronát ajánlott föl Virágh Lajosnak, egy budapesti hírlapírónak így mondta el a szöke N. G.:

— Önzetlen barátság fűzött ahhoz a kedves jó fiúhoz. Az utóbbi napokban rendkívül ideges és kedvetlen volt. Kérdezgettem tőle: mi baja van. Előbb kitérő választ adott, aztán bevallotta, hogy neki meg kell halnia, mert az adósságai szorongatják. Különösen egy becsületbeli adóssága aggasztotta, amely 1200 koronát tett ki.

— Nézd Lajos, — mondtam neki — nekem van a takarékpénztárban ezer koronám; azt kiveszem és azzal rendezed az ügyet.

Ő mosolyogva ütötte el ezt az ajánlatot. En azonban nem nyugodtam. Kivettem a pénzt és tegnapelőtt éjjel fölmentem a lakására, hogy átadjam neki az összeget. Nagyon földúlt állapotban találtam szegényt. Olyan volt, mint aki elvesztette a józan esztét. Elmondtam neki, hogy kivettem a pénzt és odaakartam adni. Rettenetesen feldühösödött erre.

— Mit gondolsz, hogy olyan hitvány firma vagyok én? Szépen néznék ki, ha nőktől fogadnék el pénzt. Rajtam már nem lehet segíteni. Meg kell halnom, de legalább úgy halok meg, mint egy igazi ur.

Nagy hangon beszélt s kiabálása kihallatott a folyosóra is, amiért a szolgálak be is jöttek, mert azt hitték, hogy bántani akar engem.

A szerencsétlen fiú öngyilkosságáról én a tegnapi esti lapokból értesültem. A kávéházban ültem Déry Gizi kolléganőmmel, amikor az estilapokat hozták. Déry Gizi olvasta: „*Ongyilkos huszárfőhadnagy.*” Aztán fölkiáltott:

— Te, hisz ez a Lajos!

Én azonnal elájultam és a kávéházi személyzet tértett magamhoz. Mindjárt kocsiáultunk és a szállóhoz hajtottunk. Ott a szolgálak nagyon komiszul fogadtak bennünket. El akartak kergetni, mert a tegnapelőtti hangos szóváltásunkból arra következtettek, hogy miattam lett öngyilkos Lajos.

— Még ide mer jönni a holttestéhez — mondták — amikor maga kergette a halálba!

A barátom aztán megmagyarázta nekik, hogy tévednek, mert én inkább szerettem volna megmenteni azt a jó fiút.

N. G. azután megmutatta azt a levelet, amelyet a főhadnagy hozzá intézett. A levél így hangzik:

Édes Gizi!

Köszönöm a hezzám való jószágodat, de ajánlatodat nem fogadhatom el. Mindhalálig urmaradok. Délután különben, ha nem jön valami közbe, felkereslek a Newyork kávéházban.

Ölel
Lajos.

Az uzsorás szerepe.

Budapestről jelentik: Meller Egyed pénzügynök neve nem ismeretlen a rendőrség előtt. Évek óta tartó uzsoráskodása állandóan foglalkoztatja a rendőrséget, úgy, hogy komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy egyszer radikálisan a körmére koppintanak ennek a jeles urnak, ki ellen most is igen sok bünyügyi eljárás folyik Czövek Sándor rendőrfogalmazónál.

Az eddigi följelentések érdekesen világítják meg Meller pénzszerzését és „műveleteit”. Nagy hangú hirdetések útján olcsó pénzt kínálnak a megszorult embereknek, kiktől aztán előzetes utánjárás és költségek címén hol nagyobb, hol kisebb előlegeket vesz föl. A pénzkölcsönökből rendszerint semmi sem lesz. Egyrészt azért, mivel a felet rendszerint elutasítja azzal, hogy a pénzügyintézet „nem találta az aláírást és a kezéseket jónak”, másrészt, mivel oly lehetetlen aláírásokat kíván a jó kölcsönkérőtől, hogy ezekbe tisztos gondolkozású ember — ha csak nem életunt, — nem mehet bele.

Egyik-másik följelentő arról panaszkodott, hogy Mellertől az aláírt összeget sosem kapta meg. Rendszerint az aláírt összegnek csak a nyolcadrészét kapta meg készpénzben, a többit pedig üres dobozok, kefeáru, vagy értéktelen szövethéti részvényekben.

Meller ellen most egy újabb súlyos följelentés érkezett a rendőrségre. A följelentést egy külföldi gyári cég budapesti képviselője tette Meller ellen, hogy a cég nevére hamisított váltókat hozott forgalomba. Mellernek büntársa volt a manipulációban Kolosch Ferenc, a külföldi cég prokuristája, ki, amikor a hamisítás kiderült — külföldre menekült a letartóztatás elől. A magáról megfélemezett cégvezetőt nyomban a sors keze utólerkte. Welsben letartóztatták és kihallgatták. Vallomásából

tudta meg a rendőrség, hogy Meller milyen módon vitte a bűn elkövetésébe.

A budapesti rendőrség ma kihallgatta Mellert, aki ezt vallotta:

— Én nem uzsoráztam ki a főhadnagyot. Nem is volt tőle mit kiuzsorázni. Nagyobb kölcsönt akart velem szereztetni s előzetes költségekre adott 58 koronát. Én mindent elkövettem, hogy a pénzt megkaphassa, ez azonban nem sikerült. Elvégre én nem adhatok a magamból, én is csak a pénzügyektől kapom a pénzt és ha azok meg nem szavazzák a kölcsönt, akkor hiába való az én fáradozásom.

„ILA.”

— Séta egy csomó léghajó között. —

Berlin, szeptember 20.

Ha német volnék, így kezdeném: Láttam Z. III-at az Ila-ban megérkezni.

„Ila” ugyanis az „Internationale Luftschiffahrt Ausstellung” kezdőbetűiből összeállított rövidített cím és „Z. III” pedig Zeppelin III-ik léghajó-típusának rövidített jelzése.

Maga a kiállítás azt a benyomást teszi, mintha elakarná nyomni azt a tényt, hogy repülőgépek már léteznek és azt akarná bizonyítani, hogy a levegőben az egyedüli ur a léghajó és csak az fontos és lényeges, ami a léghajóval jár és ahhoz tartozik; a repülőgép csak egy pár illusionista kísérlete volna minden eredmény nélkül.

De azt sem tudom megérteni, hogy miért nevezik „internacionális” kiállításnak, holott a németek erősen verik a mellüket, hogy minden, ami a kiállításon látható, német ipari termék. Miért rendeznek akkor nemzetközi kiállítást?

Nekem meg volt az a szerencsém, hogy már a kész kiállítást láttam, amikor ugyanis a kormányozható léghajók legnevesebb képviselőit ott láthattam és pedig Zeppelin III-at, Parseval III-at és a Clouth léghajógyár legújabb típusát. Szerencsének kell ezt tartanom, mert igen sokakról tudom, hogy voltak az Ila-ban és nem volt szerencsénk mindezeket látni és szerencsének mondom, mert igazán véletlen szerencse kell ahhoz, hogy az ember ott valami érdemleges dolgot láthasson.

Ezek a kormányozható léghajók ugyanis a kiállítás területén be vannak szállásolva nagy csarnokukba, melyekről el kell ismerni, hogy igazán nagy és impozáns konstruktív alkotások és a léghajókat csak kívülről szabad megcsodálni, közelükbe menni tilos. Tekintve, hogy a legrövidebb is 50 méter hosszú és csak a csarnokok homlokoldala van nyitva, képzelhető, hogy a gondolából, mely a léghajó legértékesebb és érdekesebb része, mennyit lehet látni. A Zeppelin III. csarnoka pedig a kísérletező tér legszélén van, a „Zeppelin III.”-at megérkezése után csak 100 méternyire szabad megközelíteni.

Megjegyzem, az élelmes németek azért, hogy ezen léghajókat a kiállítást látogató közönség csak annyira is megközelíthesse, mint itt leírtam, külön belépő díjat szednek, kárpótólják azonban azért, hogy csak akkor engedik a közönséget a felszállási térre, amikor a léghajók a csarnokokba vannak bekötve, azok felszállását már pénzért sem nézhetik meg közről.

Igy tehát, sajnos, a közönség nem sokkal többet lát, mint amennyit fényképekről és illusztrált lapokból láthat, sőt részben még annyit sem. Igazán különös szerencse kell ahhoz, hogy ezeket egy időben repülni is lássa a kiállítás közönsége.

A kiállítás fő repülője Euler (én legjobb esetben ugrómasternek hívnám, mert eddig levegőben még 1 percig sem tudott egy hazamban maradni) a kedvező időjárást akarta kihasználni egy repülésre, miután már a megfigyelő állomás is megadta beleegyezését. A repülőgép csarnokában már recsegett, próbálgatta motorját, amikor utolsó

pillanatban eszébe jutott, hogy a főinstanciától még nem kért tanácsot. Egész hangosan, hogy a német türelemmel váró, repülésre éhes közönség is hallhatta, biciklis küldöncöt mentesített egy távolabb foglalatoskodó őrhöz, hogy nézete szerint az idő kedvező marad-e és lehet-e repülni?

Igen természetes, hogy a felelet tagadó volt és így elestem utolsó reményemtől is, hogy az Ila-n repülőgépet repülni is lássak.

Igy kell nekem. Miért megyek repülőgép-kiállításra. Ha repülni akarok látni, mondom volna Rheimsba, vagy Berlinbe, vagy a németek által lekicsinyített Bresciába, de talán látok még Budapesten is repülni.

Ha azonban a kiállítás látogatóinak szerencséje volt egy kormányozható léghajót manővrozni látni, úgy igazán meg kell hajolnia a német technikáért elért sikere előtt, mert nem lehet összehasonlításokat tenni a régi egyszerű léghajó és a kormányozható léghajó között. Naponta ugyanis felszáll 1—2 ugynevezett szabad léghajó, mely teljesen a szél irányára van bízva. Ezek léghajókezelőkkel elszállnak valahová és néhány órai ut után ismét leszállnak; a léghajóból a gázt kibocsátják és vonaton újból visszahozzák. Míg ellenben a kormányozható léghajó csendes időben, vagyis, ha a szél nem tulerős, igen érdekes, pontosan előírt mozdulatokat tehet és a nézőt igazán megkapja és magával ragadja az a látszólagos biztonság, melylyel a „Zeppelin III.” és „Parseval III.” a levegőben mozognak.

Első sorban itt a „Zeppelin III.” említendő, mely már a friedrichshafen—berlini utat és friedrichshafen—frankfurti utat tette meg, nem említve a több apróbb utakat. És ha ezen utakon a léghajót ért baleseteket figyelembe is vesszük, el kell ismerni az eredmény nagyságát és meghódolni úgy Zeppelin szellemi és lelki nagysága, szívósság kitaratása, valamint a német nemzet áldozatkészsége és lelkesedése előtt.

Azonban itt meg kell jegyezmem, hogy lelkesedése túlzott, mert túlzásában Zeppelinnek elnéz mindent, míg Parseval léghajóját Zeppelin érdekében lekicsinyíti; holott sok tekintetben ezzel szemben nagy előnyöket képes felmutatni.

Repülőgép teljes kivitelben csak kettő van a kiállításon. Egy Wright-féle a főcsarnokban függőly módon, hogy lehetőleg ne lehessen alaposan megtekinteni, az Euler-félét már jól körül lehet járni, de avval, mint Euler bizonyítja, repülni nem lehet.

Repülőgép- és kormányozható léghajómodell számtalan van, ezek azonban nagyjában értéktelen dolgok. Bár egy-két figyelmet érdemlő eszmét lehet találni. Modellekből főleg repülőgépeket látni. Azonban a neves repülő, Bleriot, Farman, Paulhan, Latham, stb. teljesen távol tartották magukat, még kis modellben sem láthatók repülőgépek.

Ebben a kiállítás-rendezésről szándékosan látok, mintegy kiakarták mutatni, hogy a repülőgépeket nem tekintik lényegesnek, mert azokkal ágyukat nem lehet előreláthatólag a levegőbe cipelni.

Bemutatnak azonban a kiállításon sok olyat, ami igazán nem tartozik egy léghajó-kiállításához. Így egy csomó munkagépet, igen sokféle fűrész-köszörűt stb. helytöltőnek.

És most rátérek a kiállítás egy kimagasló lényeges részére. Ugyanis a főcsarnok karzatának egyik felét a már említett modellek foglalják el; míg másik felét az aktuális játékszerek töltik ki.

Mondhatom, ha a kiállítás lényegileg annyit nyújtana, mint amennyit a játékosok az ő körükben, úgy a kiállítást látogatók igényei teljesen ki lettek volna elégítve.

Itt azonban a német lelkesedés esetenül túl lőtt a célon. Egész sereg otromba bábu lát-

ható, a sportsapkájukon Zeppelin felirással, egész kis bábuk pedig, melyeket „Zeppelin steb’ auf” jelígyével árusítanak, celluloid torzfigurák.

Sipos Béla.

Durrog a revolver . . .

Tömeges öngyilkosság. — Szerelmi drámák a fővárosban.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 22.

Kossáry József tizenhét esztendőes budapesti cipészinas ma reggel leült egy padra az Országház-téren és egy darab papirosra ezt írta: — *Nem bírom tovább!*

Azután revolverét halántékának szegezte és elsütötte. Haldokolva szállították be a Rókus-kórházba.

*

Jungwirth Ferenc huszonegy esztendőes soffőr a Rákóczi-tér 8. számú házában lakott. Itt megismerkedett egy asszonnyal, akit megszeretett. Az asszony azonban nem viszonzta ezt az érzést.

— Akkor meg fogok halni! — mondotta az asszonynak.

És ma délelőtt revolverével a mellébe lőtt. Még volt benne valami élet, amikor a Rókus-kórházba szállították.

Ujpesten, a Kossuth-utca 33. számú házában lakott özvegy Sudlák Istvánné, született Szathmáry Julia uriaszony. Ma kora reggel elment otthonról és ezt a levelet hagyta hátra:

— Ne keressenek, mert nem jövök többé vissza. Meg fogok halni.

A rendőrség mégis megindította a nyomozást.

*

Régóta betegeskedett a Szent László-kórházban levő lakásán Sztahova Lajosné született Kasmir Mária negyvenhét esztendőes asszony.

Tegnap ezt mondotta a férjének:

— Jobb a halál, mint az ilyen élet. Ma reggel agyonlőtte magát.

*

Pittner Sándor harmincegyéves mázoló közös háztartásban élt Beglhoffer Ferencével. Sokat pörlekedtek. Ma reggel szintén összekaptak.

— Ha rögtön el nem hallgatsz, — kiabált az asszonyra Pittner Sándor, — beléd szurom ezt a villát.

— Most már azért se hallgatok! — felelte az asszony.

Bittner beváltotta a fenyegetését, markolatig döfte a villát az asszony mellébe.

A férfit letartóztatták, az asszonyt kórházba szállították.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Vig özvegy, operett, Dióssy Nusi és B. Szabó József bemutatkozása. (A bérlet.)
Vasárnap: Délután: Peleskei nótárius, énekes bohózat. Este: Varázskeringő, operett. (B bérlet.)

Hétfő: Kis herceg, operett. Új bemutatásban, teljesen új kiállításban. (C bérlet.)

Kedd: Kis herceg, operett. (B bérlet.)
Szerda: Lovagur, vígjáték. Beregi Sándor bemutatkozása. (B bérlet.)

Csütörtök: Lupin Arzén, dráma. Bemutató előadás. (C bérlet.)

Péntek: Lupin Arzén, dráma. (A bérlet.)
Szombat: Casanova, operett. (B bérlet.)

* Caruso. A világ legnagyobb tenoristája, akinek énekművészetét kincsekkel fizetik meg és akinek meghallgatására fáradságos utazásokat tesznek a zenekedvelők, Caruso, éneklő mozgófényképben jelenik meg és énekel az ő

isteni hangján csütörtök, péntek és szombaton az Uránia színházban. Verdi La Forza dal Destino duettjét énekli a nagy művész Antonio Scottival, Olaszország legkiválóbb baritonistájával. A legtökéletesebb gramofon felvétel után hallgathatja a közönség Caruso fenomenális hangját, azét a Carusoét, aki énekművészetével milliókat keres évenként. Jellemző, hogy Caruso ennek az egyetlen dalnak sokszorosításáért százezer frankot kapott. Az Uránia új műsorának másik szenzációja az a mozgófénykép, mely egy budapesti uszóbajnoknak halálugrását mutatja be az összekötő hidról a Dunába. Erről a sporteseményről pár héttel ezelőtt bőven megemlékeztek a lapok és most lesz alkalma a publikumnak színről-színre látni a vakmerő vállalkozást. 791

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 23-án az időjárás: enyhe, keleten elvélve csapadék.

— **Forgách gróf lemondása.** Bécsből táviratozzák: Forgách gróf belgrádi magyar-osztrák nagykövet legközelebb megválna állásától és a külügyminiszteriumban nyer alkalmazást.

— **Az új nagyváradi püspök.** Nagyváradról táviratozzák: A legmegbízhatóbb forrásból jelentik, hogy a király aláírta Lányi József tinnini felszentelt püspöknek nagyváradi megyéspüspökké való kinevezését, amelyet legközelebb már hivatalosan is publikálnak. Lányi József abból az alkalomból, hogy püspöki kinevezése befejezett tényé vált, már több üdvözlő táviratot kapott bécsi barátaitól. A nagyváradi püspöki szék jelöltjei között már régóta legtöbbet emlegették Lányi József nevét. Az aránylag még fiatal főpap, aki annak idején a trónörökös magyar tanítója volt, s akinek egyházi karrierjét kezdettől fogva hatalmas kezek irányították, igen derék, hazafias érzésű magyar ember, aki egyházfejdelmi hivatását bizonyára méltóképpen fogja betölteni.

— **A Spitzer-hagyaték átadása.** Megirtuk annak idején, hogy a Beles János kir. közjegyző irodájában a Spitzer-örökség ügyében tartott hagyatéki tárgyaláson, a jogügyek igazgatósága a hagyaték átadását megelőzőleg néhány kifogással élt és csak kivánságainak teljesítése esetén volt hajlandó aláírni a tárgyalási jegyzőkönyvet. Stefanits dr. jogügyi tanácsos kívánta nevezetesen azt, hogy a milliós végrendelet egyes alapítványairól külön alapítólevél állítandó ki és ezek jóváhagyás végett a kormányhoz felterjesztendők. Kérte továbbá azt is, hogy az özvegy Försterné és a zsidó hitközség meg a szent-egylet között létrejött egyezséget is terjeszszék fel a jogügyek igazgatóságához és a kormányhoz. Amint értesülünk, a jogügyek igazgatósága most elállott a kifogásaitól, illetve bejelentette, hogy a hagyaték átadását nem gátolja meg és beleegyezik abba, hogy kivánságai csak utólag teljesítenek. Mindössze bírságot kötött ki arra az esetre, ha a feltételeket nem teljesítenék. A hitközség 50,000, a szent-egylet pedig 20,000 korona bírság terhe alatt kötelezte magát a kívánalmak teljesítésére. Miután pedig a jogügyek igazgatósága beleegyezett abba is, hogy az örökség az átadásig aradi pénztintézetnél maradhat, a hagyaték átadását most már semmi akadály nem gátolja. A hagyatéki tárgyalás aláírt jegyzőkönyvét a napokban beterjesztik a bírósághoz, mely valószínűleg rövid időn belül meghozza a hagyaték-átadó végzést. A végzés jogerőre emelkedése után a közjegyző a végrendelet értelmében felosztja a hagyatékot.

— **Nyugdíjazások a hetedik hadtestnél.** Egy békéscsabai lap írja: A legbiztosabb forrásból szerzett adatok alapján jelenthetjük, hogy a hetedik hadtest hadgyakorlata alkalmával több olyan súlyos hibát követtek el a csapatvezetők, ami miatt a hadvezetőség több törzstisztet és generálist nyugdíjazni fog. A panaszlott mulasztásoknak legfontosabb részét az képezte, hogy az egészségügyi csapatok a súlyos és nehéz gyakorlatozásokról ugyszólván teljesen hiányoztak. Egy-egy teljes létszámmra kiegészített ezrednél csupán egy, néhol két orvos teljesített szolgálatot, s ez a pár orvos is a legtöbb esetben nem rukkolt a csapattal a menetelés és gyakorlatozás közben történt balesetknél, vagy súlyos betegség esetén, az orvos rendszeren későn, vagy egyáltalán nem érkezett a hirtelen rosszul lett beteghez. Ennek köszönhető az is, hogy a 33 ik gyalogezred egy embere, akit gyakorló töltenyvel megölttek, az elmaradt orvosi segély miatt vérmérgezést kapott. Háboru esetén egy-egy ezrednél az előírás szerint 9 orvosnak kell lenni s a hadvezetőség véleménye szerint a VII. hadtest gyakorlatánál, ahol az ezredék tartalékosokkal és póttartalékosokkal a legmagasabb hadi létszámmra voltak kiegészítve, legalább 4-5 orvost kellett volna ezredenként beosztani. A 101. gyalogezred 3-ik zászlóalja az egész hadgyakorlat alkalmával dicséretes munkát végzett. A legénység jókedvvel végezte a legnehezebb munkát s a tisztikar humánus bánásmódja a 3-ik zászlóalj legénységének dicséretre méltó munkáját nagyban előmozdította. A VII. hadtest gyakorlatának utolsó akkordjai mellett megemlítjük azt is, hogy a mostani verziók szerint a 101-ik gyalogezredet Bécsből nem Nagyváradra helyezik át, mint azt már a hadgyakorlatok előtt megirtuk, hanem Boszniába, vagy pedig Fiuméba fogják áthelyezni és pedig nem október hónapban, hanem jövő év március, vagy április havában. A békéscsabai 3-ik zászlóalj az áthelyezés alkalmával szintén távozik Csabáról, csak a hadkiegészítő parancsnokság marad továbbra is Csabán. A 3-ik zászlóalj helyére a 101. gyalogezred 1-ső batallionja jön Csabára. Az 1-ső zászlóalj parancsnoka Krasel alezredes lesz. Az 1-ső batallion négy századának parancsnokai Elmer, Papházy, Sehr és Omfahrer századosok lesznek. A zászlóaljparancsnok segédtszjtje Haas főhadnagy lesz. A 101. gyalogezred 1-ső zászlóalja több érdekes újítást és fontos új hadfelszerelést hoz magával. Ezek közül legfontosabb lesz a gépfegyverosztály, amelynek elhelyezésére lesz szükséges az a 7800 korona értékű új épület, amely a múlt csütörtöki közgyűlésen került tárgyalás alá.

— **Cook dr. nyilatkozata.** Newyorkból táviratozzák: Cook dr. egy újságíró előtt legutóbb ezeket mondotta: Az ellenem intézett összes vádak és támadások csak arra vezethetők vissza, hogy az illetők nem ismerik a rendelkezésemre álló kiegészítő bizonyító anyagokat. Peary fogja leghamarabb beismerni tévedését. — Cook dr. felolvasásokat fog tartani Newyorkban. Több felolvasásért 10 ezer dollárt kap. Newyorki távirat jelenti: Peary kijelentette, hogy semmiféle nyilvános ünneplésben nem akar részesülni mindaddig, amíg közte és Cook közt a tudományos fórum nem döntött. Egy másik newyorki távirat szerint egy élelmes newyorki színműrő operettet készített A kutatók címmel Cookról és Pearyról és az operett már legközelebb színre is kerül.

— **Kémkedés miatt letartóztatott hadnagy.** Laibachból táviratozzák: Az itteni rendőrség ma letartóztatta Scartmann Pál volt hadnagyot, aki kémkedésért már két ízben volt több évi börtönnel büntetve. Most is kémkedés gyanúja miatt tartóztatták le. Ausztriai vár-fotográfiákat akart terjeszteni.

— **Kedvezményes utazás október-hatodikán.** Arad város tanácsa fölbírást készített az ország törvényhatóságaihoz, figyelmükbe ajánlva, hogy a kereskedelmi miniszter kedvezményes utazást engedélyezett az október hatodiki aradi gyászünnepélyre. Kéri a tanács a törvényhatóságokat, hogy hívják föl erre a testületek és hazafias egyesületek figyelmét és azok, akik az aradi ünnepekre ide akarnak utazni, idejében adják be kérvényüket a kereskedelmi miniszterhez.

— **Makónak nem kell könyvtár.** Juhász Lajos budapesti szemorvos elhalálozott. Valamikor a tudomány elemeit Makón szivta magába és ez a körülmény eszébe jutott akkor, amikor szép és értékes könyvtáráról rendelkezett. Ismerte a makóiakat. Tudta, hogy itt a könyv nem igen terem meg. Mikor a könyvtár hatalmas ládáiban megérkezett a városhoz, lerakták ide, oda, ahol nem volt éppen láb alatt, azután nagy bosszúsággal azon törték a fejüket, mit csináljanak ezzel a tömerdek könyvvel? Ki fogja ezeket elolvasni? Hiszen ezeknek a sok könyveknek egy nagy szekrényt kéne csináltatni, de hát érdemes-e? Aztán ki kezelje? A polgármester ur nem bibelődhetik ilyesmivel, az iktató ur nem ér rá, a jegyző uraknak nem az a dolguk, hogy számontartsák, ki mit visz el a könyvesszekrényből. A teremtésit annak a végrendeletnek, hát nem lehetett volna ezt a sok könyvet valami muzeumnak vagy iskolának adni? Iskolának? Az ám, a tanár urak olyan könyves-féle emberek, az ő nyakukba kéne sózni az örökséget, hadd bibelődjenek vele; ami a tulajdonjogot illeti, az csak a városé marad, mert muszáj is a testamentum értelmében. A tanár urak vállalkoztak is arra, hogy kibontják a ládákat, rendbeszedik a könyveket, aztán bizonyos napokon az olvasni vágyó publikum rendelkezésére bocsátják a könyvtárt. De ez sem sikerült. A ládákat a városházáról elcipelték a gimnáziumba, de ott meg az volt a baj, hogy nem találtak neki üres szekrényt. Kérték a városi tanácsot, hogy a rendezésre, a szekrényre szavazzon meg egy kis költséget. Azt mondta a tanács, hogy majd ha fagy. Ilyesmire nincs pénz. A tanárok meg azt mondták, hogy hát akkor tessék visszacipeltetni a ládákat. Most a könyvek vándorolnak tovább.

— **A tiszteletes bucsuja.** Szatmárról írják a következő józú históriát, mely Szatmárnózy egyik közelfekvő községben történt meg. A tiszteletes ugyanis, akit jobb javadalmazásu eklézsziába választottak meg, a múlt vasárnap így bucsuzott el hivatásától: — Szeretett hűeim! El kell válnom tőletek, de ez nem okoz fájdalmat nekem, még pedig három okból nem! Először is ti nem szerettetek engem, másodsor egymást sem szerettetek és harmadszor az Ur sem szeret titeket. Ha engem szerettetek volna, akkor nem maradtatok volna adósaim egy évi fizetéssel. Nem szerettetek egymást, különben több esküvőn lett volna dolgom. És nem szeret az Isten sem benneteket, különben többet szólított volna magához közületek, több volna a temetés, meg a gyászistentisztelet. Béke veletek! Javuljatok meg!

— **Egy konzervatórium botránya.** Frankenthal-ból táviratozzák: Az itteni konzervatórium igazgatóját, Bade-t, erkölcsstelen üzelmek miatt öt évi fegyházra ítélték. A botrányban Bajorország legelőkelőbb családjai kompromittálva vannak. Bade üzelméről naplót vezetett, melyben részletesen megírta, mely napon melyik leánnyal volt találkozája. Az igazgató az elcsábított lányokkal leveleket íratott alá, amelyben kijelentik, hogy ők az igazgatóval folytatott viszonyhoz beleegyezésüket adták.

— **Istentisztelet.** A templomelőjáróság közüdomásra hozza, hogy a jom-kipur-i istentisztelet úgy a zsinagógában, valamint az ipartestületi és fiiskolai disztermekben berendezett pótimaházakban péntek este fél 6 órakor és szombat reggel a zsinagógában 7, az ipartestületi és fiiskolai disztermekben levő pótimaházakban pedig fél 7 órakor kezdődik.

— **Bányafurások Brádon.** Mint értesülünk, a „Deutsche Montangesellschaft“, melynek kebelében Szapáry Pál gróf is részt vesz, több kutató furásokat eszközöltetett Brádon község után.

— A román főváros szenzációja. A román főváros lakosságát, mint Bukarestből jelentik, szenzációs eltűnés folalkoztatja. Az eltűnt ember Mikleszku, a romániai konzervatívok egyik vezére, aki négy millió frank adósság hátrahagyásával tűnt el. Mikleszku néhány évvel ezelőtt még szegény ember volt, de bérletekkel és telekspekulációval nagy vagyont szerzett. A romániai parasztlázadás alatt azt beszélték, hogy egyetlen Fischer nagybérlővel, aki ellen a nép haragja elsősorban irányult. Mikleszku rendkívül költséges életmódot folytatott és óriás adósságokat csinált. Külföldi pénzintézetekkel és gyárosokkal, főképen gépgyárosokkal is összeköttetésben állott és ezek is jelentékeny összegek erejéig károsodnak. Romániában Mikleszku eltűnése több cég bukását fogja maga után vonni. Mikleszku Bukarestben nagy tekintélynek örvendett és a király 1905-ben a csillag-rend nagykeresztjével tüntette ki.

— A tizenhárom. Az aradi Kossuth-szobor leleplezésére rengeteg sok vidéki és fővárosi újságíró rándult le a vértanuk városába. A külföldi sajtó is képviselve volt a *Corriére della Sera* bécsi tudósítója révén, aki hosszabb cikkben akart Aradról, a város történetéről és a szoborleleplezési ünnepéről megemlékezni. Utasításokért egyik fővárosi hírlapíróhoz fordult, aki szívesen állt szolgálatára és lekészen magyarázta neki a szabadságharc eseményeit, a világségi fegyverletételt és a tizenhárom vértanu szomorú halálát.

Az olasz híven írta a dolgokat, majd megkérdezte:

— Szabad tudnom a martírok neveit?

A magyar újságíró a legnagyobb zavarba jött, mint nagyon sokan ebben az országban, ha ezt a kérdést intézné valaki hozzájuk. De azért megpróbálta a felsorolást:

— Kiss Ernő, Aulich, Leiningen, Poltenberg, Nagy Sándor... Megakadt.

Az olasz várt. A magyar kezdte magát borzasztón szégyelni.

— Nos? — biztatta az olasz.

A magyar kivágtá:

—... Izé... Rökk Szilárd...

A *Corriére della Sera* munkatársa írta. Kollégánk pedig nem törődött többé a lelkiismeretével. Utaneveket keresett emlékezetében:

— Damjanich, Rottenbiller, Nefejejs, Murányi...

Most már az utcákban is megakadt.

—... Teréz-körút...

Az olasz várt. A magyar arcán kitört a verejték. Végül dühösen vágta ki:

— Fizető pincér. Központi szálloda... Megvan a tizenhárom! — kiáltotta még.

Aztán fellélegzett és fogadta az olasz hállkodását.

— Árvaházi ülés. A városi árvaház igazgató-választmánya csütörtök délután 5 órakor a városháza tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat meghívja Varjassy Lajos igazg. vál. elnök.

— Vigyázzon a fejére! Amerikából szenzációs hirt hoz a táviró. Eszerint ott a Harwad egyetem tudós tanára, William Burus Mc Guire dr. megvalósította a sebészeti csodák netovábbját: a fejek kicserélését. William Burus Mc Guire dr. a legkomolyabban kijelentette, hogy egy embernek a fejét rá lehet helyezni egy más embernek a testére, anélkül, hogy az élet ezzel megszűnnék. Buthrie dr. st. louis-i orvos már meg is kezdte a kísérletezést, de egyelőre még csak állatokon, mert ezidő szerint még senki sem vállalkozott arra, hogy a tudomány érdekében megváljon fejétől. A kísérlet hír szerint kitűnően sikerült.

— Halottrablás Brassóban. Tegnap délből fektették koporsóba Brassóban özvegy Kiss Sándorsét. A halottnak, talán utolsó kívánságához híven, a kezén hagyták arany karikagyűrűjét és egy kékköves opál gyűrűt. A koporsót a délután folyamán kivitték a bolonyai római katolikus temetőbe és a halottas házban helyezték el, hogy onnan temessék. Ma Kissné hozzátartozói megjelentek a hullaházban és felbontották a leszögezett koporsót, hogy utoljára lássák halottjukat. Mikor a koporsó fődélét fölemelték, megdöbbenve vették észre, hogy a halott ujjairól — eltűntek a gyűrűk. A feljelentést a rendőrségen maga a temetkezési vállalkozó tette meg. A rendőri nyomozás hamarosan eredménnyel is járt és a kegyetlen halottrablót a temetkezési vállalat egyik szolgálójának, Seringe Jánosnak személyében hamarosan lefűlelték. Seringe konokul tagadott, azonban megmotoszásakor megtalálták nála az inge fölő, a hátára erősítve, egy papirdarabba csomagolva a két gyűrűt. A halottrablót letartóztatták.

— Letartóztatott tolvaj. A rendőrség a nagyvárad rendőrség megkeresésére letartóztatta Horvát Árpád borfiút és pékinast, aki Szilágyi László nagyvárad sőtömesternél volt alkalmazásban és ennek szekrényéből 150 koronát, egy vele együtt szolgáló péksegédétől pedig ennek bezárt kofferjét tartalmával együtt ellopta. A letartóztatott beismerte, hogy Novotni Lajos aradi vendéglősnél három pár cipőt lopott és feltörte a fizetőpincér szekrényét, de abból nem vitt el semmit.

— Gambrius vendéglőben holnap katonazene belépti díj nélkül.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Felhívjuk az uri hölgyközönség szíves figyelmét Guttman Izidor, Szabadság-tér 15. szám alatt levő divatüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövét, mosóárak, blouzek és aljakban bímulusos olesó árak mellett. 3641

— Deutsch Sándor táncintézetében (Ipartestület díszterme) a tanítás folyó évi október hó 2-án veszi kezdetét, melyre beiratkozni már most lehet Bercsényi Miklós-utca 18. szám alatt. Október hó 3-án ismerkedési estély, diák-, kereskedő és iparos-kölon. — Külön órák hánál vagy a tánciskolában, ugyszintén kívánatra vidéken is. 3419

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

A kiváló bér- és hóhuzus gyógyforrás

SALVATOR

vess- és hólygbajoknál, hószívnyónál, csuklóbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás. Természletes vasmentes savanyvíz.

Lehető árányvízkereskedésben vagy a Saliyo-László Salvator-fürdő Vállalatnál Budapest, V. Budapesti körút.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Aklapás az aradi vizsgálóbírónál. Az Aradi Közlöny néhány nappal ezelőtt megírta azt az aklapást, amelyet a Hitebank volt főkönnyvelője: Ujházy Andor, Domokos László vizsgálóbíró hivatalos helyiségében elkövetett. Ujházy nem másnak, mint magának Domokos László vizsgálóbírónak nevére hamisított váltót, s az erre vonatkozó könyvlapot tépte ki a vizsgálóbírónál levő kihallgatása alkalmából. A bünyjel váltókönyvlapot azonban nem sikerült Ujházyknak megsemmisíteni, mert a lopást idejekorán észrevették és a vizsgálóbíró a kitépett lapot elvette tőle. Mint ma kiderült, a váltóhamisítási ügynek újabb és érdekes részlete van.

A kérdéses váltót ugyanis, amely hatszáz koronáról szól, Ujházy Andor nemcsak Domokos László vizsgálóbíró nevére hamisította meg. Rá van arra hamisítva a vizsgálóbíró feleségének, Domokos Lászlónénak a neve is. A váltót Ujházy Andor mint elfogadó, Domokos László mint kibocsájtó, Domokos Lászlóné pedig mint forgató szerepel. A váltóhamisítást ezelőtt hét hónappal követte el. Domokos vizsgálóbíró az esetet közölte az ügyézséggel és nyomban megindították a bünygyi eljárást Ujházy Andor ellen.

TARKASÁGOK.

(Kossuth Ferenc király-köszöntője.) Nem a napi politika szenzációjának felírásul készült ez a cím. Ma talán nem is keltene valami nagyobb feltűnést, ha Kossuth Ferenc, habzó serleggel kezében, azt kérne a magyarok [istenétől, hogy ősz királyunk életét tegye boldoggá és őt az emberi kor legvégső határáig éltesse. Ezelőtt tizenhárom évvel azonban más idők jártak, akkor még ez olyan feladat volt, melyre Kossuth Ferenc nem vállalkozott. Itt Aradon tagadta meg egy előkelő politikustól azt a szívességet, hogy a vértanuk városában egy nyilvános banketten, melyet az akkor hazaérkezett és országos körutat tett Kossuth Ferenc tiszteletére rendeztek, szolgáljon elsőrendű szenzációval.

Tizenhárom esztendeje, hogy Kossuth Ferenc Aradra ellátogatott. A polgárság tüntető szeretettel vette itt körül és most, mikor őt Varjassy Lajos polgármester a szoborleleplezés után a vasúthoz kísérte, ő maga elevenítette fel a szép napok emlékeit.

— Nem felejtettem, — mondotta a miniszter a polgármesternek, — hogy nagyságod édes atyja, az akkori aradi szabadelvű párt elnöke, Varjassy József fogadott és üdvözölt a vasutnál.

— Kossuth Lajos hazaérkezett fiát pártpolitikai szempontok félretételével köszöntötte forró szeretettel minden magyar — felelte a polgármester, aki legjobban tudja, hogy boldog emlékü atyja, aki egyike volt a legönzetlenebb és tisztán meggyőződésüket követett politikusoknak, milyen szult tulajdonított Kossuth Ferenc Aradra érkezének.

A lakosság előkelőinek részvételével fényes bankettet rendeztek a nagy hontalan fiának tiszteletére.

— Eljön-e ügyvéd uralakomára? — kérdezte Kossuth Ferenc Varjassy Józseftől.

— Egy feltétellel — felelte ez.

— És mi legyen az?

— Ha nagyságod mondja a király-toosztot.

— Erre nem vállalkozhatom, ilyesmit ne kívánjon tőlem, — válaszolta Kossuth és finom mosoly jelent meg ajkán.

Varjassy József nem ment el a lakomára. Így változnak az idők. Ma már egészen természetes dolog az, ami 13 év előtt szinte lehetetlennek látszott.

(Bővebb tanulmányozás végett...) Egy közeli város egyik törvénytársai albirójával történt a következő eset:

A bírónak egy nagyon bonyolult hagyatéki ügy került az asztalára. Az ügynek egész csomó aktája volt és először ezeket kellett volna általulmányoznia. Kora reggel hozzáfogott az ügy elintézéséhez, de alighogy az első pár iratot átolvasta, látta, hogy a komplikált ügy ugyancsak

A világhírű Riesner-féle

FOLYTON ÉGŐ

KÁLYHÁK

SZILÁGYI ÉS TÁRSA
cégnél

kizárólag

Arad, Boros Béni-tér 15. sz. kaphatók.

kemény dió neki. Fogta hát az iratokat és átvitette az irattárba, a törvényszéki elnöknek pedig a következő jelentést tette:

Az ... ügy iratait bővebb tanulmányozás végett az irattárba helyeztem ...

Néhány napra rá a törvényszéki elnök felüggesztette az albirót.

(A blombirozott sértett.) Ez is egy járásbírósi eset, mely ma történt meg egyik aradi járásbíró szobájában. A bíró egy becsületsértési pört tárgyalt. A sértett egy izgága parasztember volt, aki folyton rosszul használt idegen szavak kíséretében panaszkolt el nagy baját. A járásbíró a törvény szerint először megpróbálta kibékíteni a feleket.

— Megelégednék-e azzal — kérdezte a sértettől — ha a vádlott magától bocsánatot kérne?

— Nem lehet az, bíró ur kérem. Én nem békülhetek, mert akkor az egész világ előtt blombirozva leszek...

A meghülés

az az ajtó, amely a komoly betegségeket bebocsájtja, de a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ becsukja az ajtót, még mielőtt a betegség oda beférkőzhetne.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

5741|o

tisztaságával, emészthetőségével és gyógyító erejével nagy hírnévre tett szert.

Orvosok, szülész-nők, szülők és betegek ajánlják mindennemű torok- és mellbajoknál mint az egészség megbízható támaszát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban



Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetve venni.

KÖZBAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Borvásár Gyorokon. Az Arad-hegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete folyó évi október hó 3-án Gyorokon fogja megtartani negyedik rendezési közgyűlését, mely alkalommal az egyesület, tagjai részére egyszerre borvásárt is rendez azon célzattal, hogy az egyesületi tagok még eladatlan múlt évi borkészletének az értékesítését megkönnyítse. Tudvalevő ugyanis, hogy a szőlősgazdák legnagyobb része múlt évi termését, a gyenge kereslet és a rendkívül nyomott árak miatt eladni még mindig nem tudta, s ez a körülmény az egyesület akciójának nagy jelentőséget kölcsönöz, amennyiben igen fontos érdeke a szőlőbirtokosoknak, hogy tavalyi borukon még az ideai szüret kezdete előtt tud adhassanak. A borvásárra az egyesület nemcsak a hazai, hanem az ausztriai nagyobb borkereskedőket is meg fogja hívni, s ezenkívül ez uton már előre is felhívja az egyesület egy borkereskedők és vendéglősök, valamint az egyesületi tagok figyelmét.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 22

Amerika 1 1/2-vel magasabb. Kínálat, vételkedv kedvező, 40 ezer mm. 5-10 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Délt sárlat	2 órai sárlat
Tengeri 1910. májusra	7.09—7.09	7.09—7.10
Buza 1909. októberre	14.—14.01	13.98—13.99
Buza 1910. áprilisra	14.09—14.10	14.09—14.10
Rozs 1909. októberre	9.77—9.78	9.76—9.77
Zab 1909. októberre	7.45—7.46	7.46—7.47
Rozs 1910. áprilisra	10.1—10.12	10.09—10.10

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	866.25
Magyar hitelrészvény	778.50
Városi villamos vasúti részvény	2 4.50

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

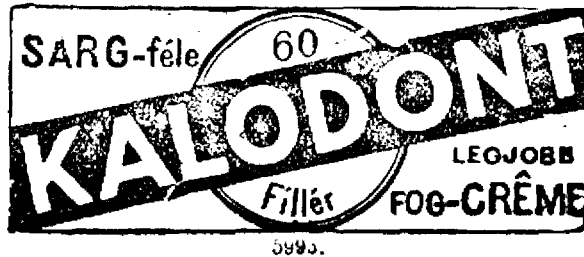
1909. szeptember 22.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13:10—13:20
76 " " " " " " " " " "	13:20—13:30
77 " " " " " " " " " "	13:30—13:40
78 " " " " " " " " " "	13:40—13:50

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj... ..	13:00—13:10
Rozs uj... ..	8:90—9:00
Árpa uj	6:65—6:70
Zab uj	6:65—6:70
Tengeri régi	7:20—7:25



IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 22. —

Fehér Kereszt szálloda. Schönfeld Jónás utazó Bécs. — Sole Samu utazó Budapest. — Blau Áron utazó Budapest. Hegedüs Zoltán huszárhadnagy Munkács. — Miskovics Endre utazó Budapest. — Reif Emil utazó Székesfehérvár. — Szép József utazó Budapest. — Samer Soma utazó Budapest. — Kéri Andor utazó Győrök. — Kemény Arthur utazó Budapest. — Vajda Dezso utazó Budapest. — Pakub József utazó Budapest. — Farkas József utazó Temesvár.

Központi szálloda. Erdélyi Henrik mérnök Budapest. — Kelemen Áron utazó Budapest. — Jakabfi Jenő földbirtokos Pusztá-Ecség. — Hecht Izidor utazó Budapest. — Varga Lajos utazó Budapest. — Totis Andor utazó Budapest. — Lebovitsch Lipót fésűgyáros Budapest. — Szabó Tibor utazó Budapest. — Vágó Márton utazó Budapest. — Krausz Lajos bányaigazgató Zalatna. — Bakos Ferenc tanító Sajtény. — Klein József utazó Budapest. — Váradi Jenő utazó Budapest. — Horváth Sándor utazó Budapest.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Caruso éneklő mozgófényképen.

Műsor 1909 szeptember 23-án, csütörtök:

1. Előjáték a padlásszobában. Humoros. — 2. Selyemhernyótenyésztés. Természet után. — 3. Előzékeny párás. Humoros. — 4. A gyémántcsiszoló. Dráma. — 5. Jersey, a csodasziget. Természet után. — 6. A tréfa áldozata. Bohózat. — 7. Kigyóbüvölő. Színes látványosság. — 8. Halalugrás a Dunába a budapesti 6 székítő hidról. Eredeti felvétel. — 9. A kis juhászfiú. Dráma.

10. Caruso.

La Forse dal Destinó Verdítől. Éneklő Caruso és Antonió Scotti. Éneklő mozgófénykép.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 83. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.*

4 középiskolát végzett jó modoru fiu

gyakornokul

3614 fizetéssel felvétetik.

Hánzu Nestor,

Vöröskereszt Drogéria

ARAD, Weitzer János-utca 3.

A

Hölgyközönség

szives figyelmébe!

Legolcsóbb árak!

Kizárólag elsőrendű gyártmányok

mindennemű

3511

bel- és külföldi pipera különlegességek és

Háztartási cikkekben.

Arc-cremek
Hölgyporok
Kézfinomítók
Szappanok

Hajfestékek
Hajvizek
Hajporok
Brillantínok

Illatszerek
Illatos porok (Saschet)
Kölni vizek
Szoba illatok

Hajkefék
Hajtük
Fésük
Hajgöndörítők

Fogkefék
Fogpaszták
Fogporok
Szájvizek

Körömpaszták
Köröm emailok
Köröm vizek
Köröm olajok, reszelők és políroerek

Legfinomabb angol rumok és orosz teák, francia cognac, likőrök és likőreszenciák, valódi hollandi cacao porok, gyermek-tápszerek és hús kivonatok.

Szivacsok, szivacs-hálók és mosdóruhák, parkettpaszták és parketviaszok, fényesítő kefék, ruha, fém, cipőtisztító szerek, stb.

Gummiáruk, kötszerek és betegápolási cikkek

Hánzu Nestor Vöröskereszt Drogéria

Arad, Weitzer János-u. 2.

Városi és megyei telefon 455. szám.

Aprított tölgy tűzifa

állandóan kapható 3640

Laendler Aladár gőzfűrészgárában Aradon.

8214. 1909. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujaradi kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Crisán Aurél ujaradi ügyvéd által képviselt Német-szentpéteri gazdasági bank végrehajthatónak özv. Katsinka Aurélné fibisi és özv. Katsinka Ignácné vingai lakosok mint néhai Katsinka Aurél örökösei végrehajtást szenvedettek elleni 1600 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az ujaradi kir. járásbíróóság területén levő:

I. a fibisi 4. sztkvben A. I. 1-7. sor, 6-7., 1006, 1141-1142., 1539., 1949., 2530 és 2683. hrsz. alatt Katsinka Aurél tulajdonán felvett ingatlan 2778 kor. és

II. a fibisi 993. sztkvben A. + 1. sor, 1460. hrsz. alatt Katsinka Aurél tulajdonán felvett ingatlan 278 kor. kikiáltási árban Fibis községében a községházánál 1909. évi december hó 6-ik napján d. e. 10 órakor birói végrehajtási árverésen el fognak adatni.

Az árverési feltételek ezen tkvi hatóságnál és Fibis község előljárási hatóságánál tekinthetők meg.

Ujaradon, a kir. bíróság mint tkvi hatóságnál, 1909. szeptember 3-án.

Kovacsics,
kir. járásbíró.

3636

Selyemtisztító intézetemet

ajánlom a nagyérdemű közönség figyelmébe, mely a mai kor igényeinek megfelelőleg van berendezve. 3629

Elvállalok mindennemű tisztítást.
u. m.:

selyem ruhák, férfi ruhák,
flor, gáz, továbbá fehérenemű, ing, gallér, kézelő, valamint minden e szakmába vágó munkát megfelelően végzek. — Vidéki megrendelések 48 órán belül elkészíttetnek.

Stefán József

Arad, Tökölly-tér, a román templom mellett.

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő-üzlete
Arad, Weitzer János-utca 13. sz.

**Kész paszomány
és gombkötő áruk**
nagy raktára.

Rendelések a legizlésebb kivitelben, gyorsan készíttetnek.

Napi díjas rajzoló

azonnal alkalmazást talál. 3646

„Magyar Benoid-Gáz“
Részvénytársaságnál
Arad, Pécskai-ut.

Használt
ólom
megvételre kerestetik

Nagymennyiségű
pléh-pánt
és
maculatura
jutányos áron
eladó.

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fia
tanulónak

3 korona kezdőfűzetéssel

felvétetik.

Rövidhat a kiadóhivatalban.

Nemesfajú
görög és sárga

dinnye

sárga kicsinyben kgként 20 és 10 fill.
„ nagyban kgként 16 és 8 fillér.
görög kicsinyben kgként 7 fillér.
„ nagyban kgként 6 fillér.

Legfinomabb csemege

SZÖLLŐ

postakosaránkint 2 korona 50 fill.

Kapható: 3576

Hámory Gazdaságnál
Arad, Deák Ferenc-utca 3.

Jankovits György

női és férfi divatüzlet 3637

ARAD, FORRAY-UTCA 2.

Őszi és téli ruhakelme, Angol Cheviot az összes divatszizekben. — Blouse kelme újdonságok, Pongyola kelmék, Flanellek és téli mosók, Barchetek teljes számban raktárra érkeztek.

Óriási választék női fűzőkben, Női és gyermek harisnyák, férfi socnik. — Nagy választék berlini kendők és angol Plaidek.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

APRO HIRDETÉSEK.

Aki nek

ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérra,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

eladni kíván

butort,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

mindeneket vétel vagy bérbevétel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban ér célt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók
és gyűrűk, aranyláncok, minden-
féle ékszereket ezüstneműeket ki-
váltok és veszek. Farkas Streicher
Arad, Tököly-tér 1. 1771

Gyermektelen

házas pár nagyobb úri házban ház-
mesterséget keres. Cim a kiadó-
ban. 3609

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függiegyek jutányos áron
kaphatók Pichler Sándor papírke-
reskedésében Arad, Szabadság-tér
1. sz. Telefon 308. Vidéki meg-
rendelések azonnal eszközöltetnek.
2922

Ház eladás!

Margit-utca 8., Lehel-utca 14., Uj-
mikalaka 444., Ujmikalaka 443.
uj házak előnyös feltétel mellett
olcsó ár mellett eladó. Bővebbet
Klein József, Radnai-ut 10. 3324

Hegyaljai szőlőbirtok

vétél és eladása, Pankotától Pau-
lisig, legelőnyösebb fizetési, illetve
törlesztési feltételekkel. Wéber
Károly, bankbizományi iroda, Pan-
kota. 3467

Rövid szongorát

jókarban veszek. Cim a kiadóba.
3464

Kossuth-utca 54. sz. ház

kedvező feltételek mellett eladó
3628

Dívánok, Ottománok,

I. és II. réti matracok, levarrott
szalmazsákok legolcsóbb bevásár-
lási forrása Reiner J. Gyula kár-
pitos és diszitónél Lázár Vilmos-
utca 1-2 3639

Faüzletében

keresek gyakornokot vagy fiatal
hivatalnokot. Vass József, Ujarad.
3638

Eladó.

Egy jó forgalmu vendéglő, mely-
hez 6 katasztrális hold föld tar-
tozik és 3 szoba, egy kocsmá-
helyiség, egy ivó, egy istálló 38
jóság részére, egy 24 kocsihely-
ből álló fedett szin eladó. Értekez-
hetni Kovács István ural Kis-
Varjas, Arad megye. 3645

Zongorában

alapos oktatást nyújt kezdők és
haladóknak. Bővebbet Halpern
Miksa cégnél, Szabadság-tér. 3530

Egy jó nevelésű

leány, ki a varrásban is kellő jár-
tassággal bír gyermekek mellé
ajánlkozik. Cim Dssewffy-utca 15.
szám. 3605

Keresek

egy jó forgalmu vendéglőt bérbé-
 vagy percentre. "Vendéglős" jelige
alatt a kiadóhivatalban. 3610

Két darab

félvér jól behajtott kocsi (egy 5
és egy 7 éves) eladó. A lovak be-
 is vannak lovagolva. Bővebbet a
kiadóban. 3625

Egy ügyes

kereskedő segéd felvételük Dürr
Kocsárd füszerkereskedésében Ara-
don. 3626

Őszi Divat Album,

utcai, házi toilette, Costüm, Blous
és alj, valamint gyermekdivat al-
bum. Összesen 700 divatképet tar-
talmaz, a vastos, 70 oldalas könyv
ára színes képekkel K. 250 Kap-
ható: Ingusz I. és Fia könyv-, ze-
nemű- és papirkereskedésében Ara-
don. 173

Kovaszinccon eladó

egy 8. kat. hold teljesen beülte-
tett szőlő. Bővebbet Arad, Révai-
utca 2. szám alatt, a tulajdonos-
nál. 2982

Eladó

80 drb. 8 hónapos mangolica malac
és 10 drb. tehén borjuval. Gantner
Antal bérlőnél Ujszentanna. 3594

2400 hold bükk-erdő fája,

vasuti állomástól 34 kilométer tá-
volságra, igen szép erdő, melynek
fája vizen szállható, az erdőben
1 gatteres gőzfűrészel, eladó. Bő-
vebbet "B" jeligés levéllel a ki-
adóban.

Ujdonságok kölcsönzésre:

Tovote: Fräulein Grisebach, La
Tour Versy: Tagebuch einer Ver-
dorbenen, Auernheimer: Die ängst-
liche Dodo, Anzengruber: Letzte
Dorfänge, Zobeltitz: Senior und
Junior, Glyn: Jenseits der Wir-
bel, Ganghofer: Die Jäger, Wild-
brandt: Die glückliche Frau, Wilde
Oscar: An ideal husband, Mar-
guerite Paul: La tourmente köl-
csönzésre kaphatók Kerpel Izso
kölcsönkönyvtárában Aradon. 262

Diament Jenő

épület- és díszmű-bádogos.
1921Műhelye és
kész áru raktára: Ka-
zinczy-utca 1. (Polgári fuksó-
lával szemben.)Urihölgyek szives fi-
gyelmébe!Ajánlom általános közismert
jóhírűangol és francia női
divattermet,hol módomban van legjobb mun-
kaerőimmal, gyors kiszolgálással
legkényesebb igényeknek is meg-
felelni. 3461Nagyrabecsült vevőim és a n.
6. úri hölgyközönség szives párt-
fogását kéri továbbra, kitűnő tisz-
telettel

Weisz Samu

angol és francia női szabó
Weitzer János-u. 10.

Herling Mihály

Arad, Kossuth-u. 66. (Czernóczy-mellett)

üveg, porcellán és kép-
kereskedése. 3331Elvállal mindenü üvegezési
munkákat legjutányo-
sabb árban úgy vidéken is.

Telefon 638.

FISCHER ARMIN

zibafestő é mázoló.

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdíszesebb
kivitelig elvállal munkákat úgy
helyben, mint vidéken. 1371

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli
motorokatkikölcsönöz, elad és fel-
szerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
fon és villamos esengő
berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Használjon Nagysád Földes-féle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szé-
pítő szere, az egész világon el van terjedve.Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik,
a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra
lefolysása alatt észlelhető.Mivel a MARGIT-CREMET utánózzák és hamisitják,
tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert
csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű
felelősséget.A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsirtalan, vegytiszta
készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést
keltett.

ARA I KORONA.

Margit-zappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratoriuma

ARADON. 461